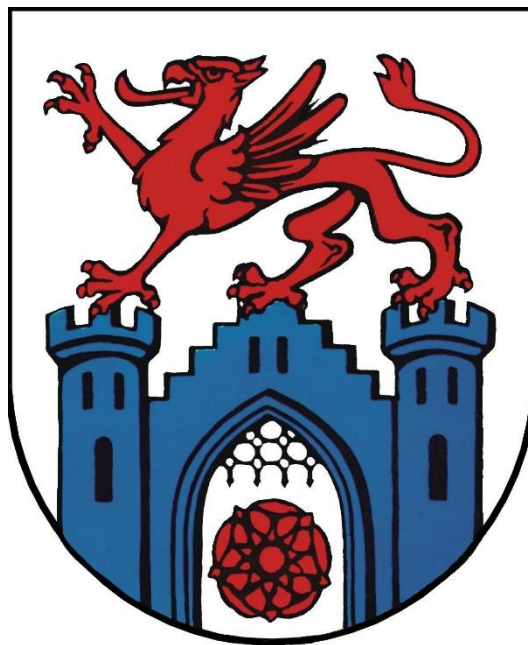

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Pyrzyce na lata 2024-2027

**Urząd Miejski
Plac Ratuszowy 1
74-200 Pyrzyce**
www.um.pyrzyce.gov.pl

I. Wstęp

Pod pojęciem przemocy rozumie się wymierzone i celowe zachowania zmierzające do szkodenia innym, ewentualnie przybierające destruktywny lub awersyjny charakter. Przemoc określana jest przeważnie jako intencjonalne użycie przewagi, siły, które narusza porządek moralny. We współczesnym świecie przemoc domowa jest zjawiskiem coraz bardziej powszechnym. Zakres, wielość form i skutki natury fizycznej, psychologicznej, zdrowotnej czy ekonomicznej sprawiają, że winno się ją uznać za zjawisko społeczne szczególnej kategorii. Przemoc niesie ze sobą dotkliwe konsekwencje dla wszystkich osób, których dotyczy, zarówno ofiar, sprawców, jak również świadków jej stosowania. Następstwa te obejmują różne sfery życia i rzutują na funkcjonowanie na dalszych jego etapach.

Przeciwdziałanie przemocy domowej na wszystkich jej płaszczyznach i w różnym zakresie jest powinnością wielu podmiotów, począwszy od organów władzy publicznej, przez wyspecjalizowane instytucje i organizacje utworzone w celu jej zwalczania, na indywidualnych obywatelach kończąc. Niezależnie od woli współpracy między instytucjami czy osobami prywatnymi, warunkiem koniecznym skutecznego przeciwdziałania przemocy domowej jest przyjęcie odpowiednich regulacji prawnych, a także efektywna polityka karna i społeczna, które będą stanowić podstawę działania zarówno tych, na których ciąży prawny obowiązek, jak i tych, którzy realizując społeczny obowiązek, pragną nieść pomoc i wsparcie osobom krzywdzonym.

Zapobieganie przemocy wymaga opracowania i realizowania programu, który przyczyni się do poprawy poczucia bezpieczeństwa osób doznających lub zagrożonych przemocą domową. Zadaniem programu jest zmiana postaw prezentowanych wobec kwestii przemocy, zarówno w świadomości osób doznających przemocy, stosujących przemoc, będących świadkami przemocy, jak również przedstawicieli służb powołanych do niesienia pomocy w tym obszarze. Niniejszy program ma stanowić strategiczny plan działań przeciwdziałających zjawisku przemocy i ma być realizowany wielopoziomowo przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do udzielania pomocy i wsparcia na rzecz zapobiegania zjawisku i zwalczania przemocy domowej. Zakłada się, że jego realizacja usprawni lokalny system przeciwdziałania przemocy i ograniczy zjawisko jej występowania.

II. Podstawy prawne do opracowania i realizacji Programu

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.),
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 171),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 165 ze zm.),
- Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 172 ze zm.),
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2230),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 ze zm.),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz.

- 1375),
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 ze zm.),
 - Ustawa z dnia 17 listopada 1964 Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550),
 - Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 571),
 - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870),
 - Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030.

III. Założenia ramowe z uwzględnieniem zmian prawnych w systemie przeciwdziałania przemocy.

W 2023 r. uchwalono zmiany do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw, która wprowadziła do porządku prawnego wiele rozwiązań, których celem jest przede wszystkim zwiększenie bezpieczeństwa osób doznających przemocy.

Ustawa z 09.03.2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw wprowadziła szereg znaczących zmian w ustawie z dnia 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zmiana tytułu ustawy poprzez zmianę „przemocy w rodzinie” na „przemoc domową” sygnalizowała zmiany zakresu definicji, przedmiotu ich ochrony, zadań określonych dla przedstawicieli podmiotów realizujących założenia ustawy a co dalej idzie narzędzi do realizacji celów.

W myśl nowej definicji **osoba doznająca przemocy domowej** to:

- a) małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoby wspólnie zamieszkujący i gospodarujący oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletni – wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

Świadek przemocy domowej – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Osoba stosująca przemoc domową to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej.

Zmiany dotknęły m.in. jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia oraz organizacji pozarządowych i kuratorów sądowych. Ponadto nowelizacja wprowadza zmiany mające na celu modyfikację organizacji i funkcjonowaniu Zespołów Interdyscyplinarnych, a w miejsce grup roboczych są powoływane grupy diagnostyczno-pomocowe - zmiana określenia zadań oraz wprowadzenia nowych rozwiązań prawnych wpływających na usprawnienie ich pracy. Zespołowi interdyscyplinarnemu przypisane zostały zadania o charakterze

strategicznym, przez które będzie kształtowana lokalna polityka przeciwdziałania przemocy domowej. Powołanie nowego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Pyrzyce nastąpiło z dniem 21.09.2023 r., zgodnie z Zarządzeniem Nr 1236/2023 Burmistrza Pyrzyc. Zespół składa się z 9 przedstawicieli z różnych instytucji: Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Społecznych w Pyrzycach, Komendy Powiatowej Policji w Pyrzycach, Straży Miejskiej w Pyrzycach, Szkoły Podstawowej w Pyrzycach, Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Eskulap w Pyrzycach, Sądu Rejonowego w Stargardzie, Pyrzyckiego Stowarzyszenia Klubu Abstynenta Krokus.

Rozpatrywanie spraw indywidualnych należy do zadań grup diagnostyczno-pomocowych, które zastępują dotychczas funkcjonujące grupy robocze. Powyższa regulacja ma na celu wyraźne oddzielenie zadań, ujednoczenie sposobu funkcjonowania zespołów i grup i stworzenie warunków prawnych do udzielania pomocy i wsparcia przez osoby powołane do grup diagnostyczno-pomocowych, które są najbliższe środowiska domowego i często znają sytuację osób zagrożonych lub doznających przemocy domowej. Praca grup diagnostyczno-pomocowych koncentrować powinna się na ocenie sytuacji oraz realizowaniu procedury „Niebieskie Karty”. W projektowanej regulacji zawarto obowiązek zawiadomienia osoby stosującej przemoc domową o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność. Ponadto wprowadzono przepis obligujący grupę diagnostyczno-pomocową do monitorowania sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych jej wystąpieniem, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”.

Systemowe podejście do przeciwdziałania przemocy domowej nie może pomijać osób stosujących przemoc domową, które niejednokrotnie przenosząc negatywne wzorce z dzieciństwa, w życiu dorosłym sami stali się jej sprawcami. Dlatego też działania pomocowe kierowane są również w stronę tej grupy osób. W nowelizowanej ustawie, oprócz realizowanych programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową, wprowadzono nową formę oddziaływań, tj. programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową.

Realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych jest formą rozszerzenia oddziaływań skierowanych do osób stosujących przemoc domową i stanowi uzupełnienie programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. Powyższa regulacja ma na celu wdrożenie takich działań skierowanych do osób stosujących przemoc domową, realizacja których z dużym prawdopodobieństwem przyczyni się do zaprzestania przemocy i przywrócenia prawidłowych relacji domowych.

Nowelizacja ustawy zakłada, że wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez osobę doznającą przemocy domowej lub przez osobę będącą świadkiem tej przemocy. W regulacji założono, że procedurę „Niebieskie Karty” będą mogły wszczynać osoby, przedstawiciele instytucji, które funkcjonują w najbliższym środowisku, w którym może dochodzić do przemocy domowej, i mogą najszybciej i najbardziej profesjonalnie zdiagnozować sytuację, co da możliwość podejmowania dalszych działań. Regulacja ta ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa osób doznających przemocy domowej oraz wdrożenie wysokiej jakości usług na dalszym etapie procedury „Niebieskie Karty”.

Ponadto, po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”, przez okres 9 miesięcy, realizowane jest prowadzenie działań monitorujących, które polegają na analizie i ocenie sytuacji osób, które uczestniczyły w procedurze. Wprowadzenie takiego narzędzia ma na celu przede wszystkim czuwanie grupy diagnostyczno-pomocowej zarówno nad osobą doznającą przemocy domowej, jak i osobą tę przemoc stosującą i podejmowanie w razie potrzeby dalszych działań, które nie muszą być realizowane w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, a mogą stanowić np. wsparcie psychologiczne, terapeutyczne czy inne wzmacniające wzajemne relacje wolne od przemocy domowej.

Najnowsza zmiana prawna znaczącą z punktu widzenia celów niniejszego Programu wprowadzona została przez Ustawę z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 1606), która weszła w życie 15 lutego

2024 r. W myśl tej nowelizacji w art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej dodano punkt 4a i 4b oraz ust. 8, co oznacza zmiany w procedurze zapewnianiu dziecku ochrony przed przemocą domową przez pracownika socjalnego. Przed podjęciem decyzji o interwencji na podstawie art., 12a pracownik socjalny w uzgodnieniu z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką dokona oceny ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka w kwestionariuszu szacowania ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka. W przypadku zapewnienia dziecku ochrony dziecku udziela się wsparcia psychologa.

Zgodnie z dyspozycją art. 6 ust. 2 pkt 1 Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r., nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w celu tworzenia warunków do bardziej skutecznego przeciwdziałania przemocy domowej na poziomie lokalnym. W myśl art. 6. ust. 2 pkt 2-4 wskazanej ustawy do pozostałych zadań własnych gminy należy:

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Pyrzyce na lata 2024-2027 nawiązuje do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pyrzyce oraz do Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030. Planowany jest w perspektywie kilkuletniej. W miarę potrzeb i zmiany sytuacji społecznej zadania i cele programu mogą ulec zmianom i udoskonaleniom.

Program zakłada kontynuację działań mających na celu ochronę i pomoc osób doznających przemocy domowej, podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej, podnoszenie jakości profesjonalizmu służb zajmujących się pomocą i wsparciem oraz przeciwdziałaniem przemocy domowej.

IV. Charakterystyka zjawiska przemocy

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej definiuje **przemoc** jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a. narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b. naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c. powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d. ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e. istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Przemoc domowa jest:

- intencjonalna – jest zamierzonym działaniem, którego celem jest podporządkowanie osoby, wobec której stosuje się przemoc,
- wykorzystuje przewagę sił uniemożliwiając obronę i opiera się na władzy i kontroli,
- narusza prawa i dobra osobiste,
- powoduje cierpienie i ból,
- ogranicza możliwości i narusza prywatność.

Doświadczenie przemocy domowej jest wyjątkowo trudną sytuacją – osoby bliskie, które zamiast być źródłem miłości i oparcia stanowią realne zagrożenie dla zdrowia i życia. Przemoc domowa występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia i statusu materialnego. Może pojawić się na każdym etapie związku. Jej istotą jest uzyskanie kontroli i władzy. Osoba stosująca przemoc dąży do zbudowania przewagi sił i do władzy – po to, aby pozbawić osobę doświadczającą przemocy możliwości samostanowienia i obrony swoich praw.

Cykl przemocy

Przemoc domowa powtarza się i nasila wraz z upływem czasu. Związki, w których istnieje przemoc, przechodzą zazwyczaj przez trzy fazy tzw. cyklu przemocy:

- **faza narastającego napięcia:** wyczuwalny wzrost napięcia, narastające sytuacje konfliktowe, których przyczyny mogą tkwić poza rodziną, najczęściej są to błahostki, drobne nieporozumienia, które wzmagają napięcie. Osoba doznająca przemocy podejmuje próby rozładowania napięcia, uspokojenia partnera poprzez spełnianie jego żądań i oczekiwań – to błędne przekonanie, że w ten sposób można uniknąć przemocy;

- **faza ostrej (gwałtownej) przemocy:** następuje wybuch agresji słownej i fizycznej; dochodzi do gorącej przemocy; sprawca zmienia się w kata, może dokonać strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych. Zdrowie i życie osoby doznającej przemocy może być zagrożone. W tej fazie najczęściej dochodzi do interwencji – osoby doznające przemocy w obawie i poczuciu zagrożenia decydują się wezwać pomoc, zwracają się o wsparcie do bliskich; mogą potrzebować pomocy medycznej;

- **faza miodowego miesiąca:** to czas skruchy i okazywania miłości. Osoba stosująca przemoc próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynna i miła. Pozwala wierzyć, że teraz będzie inaczej i to się więcej nie powtórzy; utrudnia podjęcie decyzji o szukaniu pomocy. Osoba stosująca przemoc nie jest w stanie jednak długo pełnić takiej roli, z jakiegoś powodu znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się od nowa.

Fazy cyklu powtarzają się: napięcie, akt przemocy, okres miodowego miesiąca. Z biegiem czasu przemoc staje się coraz gwałtowniejsza i dotkliwsza. Osoba stosująca przemoc nie przeprosza już tak gorliwie jak na początku, a fazy pojednania trwają krócej. Psychologiczne spojrzenie na przemoc domową zwraca naszą uwagę na cierpienie i bezradność osób doznających przemocy, odsłania mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między osobą stosującą przemoc i osobę jej doświadczającą. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę przy pomaganiu w wyzwaniu się od przemocy i w naprawianiu szkód, jakie poczyniła w życiu osób doświadczających przemocy.

Rodzaje przemocy

Przemoc domowa może przybierać różną postać. Każdy z rodzajów przemocy może przybierać różne formy. Osoby doznające przemocy domowej rzadko doznają tylko jednego jej rodzaju.

Przemoc fizyczna – to wszelkiego rodzaju bezpośrednie działanie z użyciem siły, którego rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, np. klapsy, potrząsanie, ciągnięcie za włosy, popychanie, obezwładnianie, policzkowanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni, itp. Przemocy fizycznej zawsze towarzyszy przemoc psychiczna.

Przemoc psychiczna – to działanie prowadzące do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby,

np. wyśmiewanie, zastraszanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, ubliżanie, narzucanie własnych poglądów, ciągle krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, stosowanie gróźb, szantażowanie, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, itp. Przemoc psychiczna może występować bez udziału przemocy fizycznej.

Przemoc seksualna – to zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych wbrew woli, jak również na kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma lub ma obawy dotyczące danego zachowania seksualnego np. nieakceptowane pieszczoty i praktyki seksualne, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, gwałt, sadystyczne formy współżycia seksualnego, krytyka zachowań seksualnych, uszkodzenia genitaliów, piersi, zmuszanie do oglądania filmów i zdjęć pornograficznych, itp. Przemoc seksualna występuje wraz z przemocą fizyczną i psychiczną.

Przemoc ekonomiczna – to działanie mające na celu całkowite uzależnienie finansowe, np. odbieranie zarobionych pieniędzy, odmawianie lub ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych, uniemożliwienie bądź ograniczanie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny, okradanie, niszczenie przedmiotów, itp.

Cyberprzemoc – to zachowania wykorzystujące środki komunikacji elektronicznej na odległość do zastraszania, nękania, prześladowania, kontrolowania, np. obraźliwe i krzywdzące wiadomości sms, e-maile, rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów czy komentarzy na portalach społecznościowych, podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Narzędziami stosowanymi są głównie: czaty, komunikatory, strony internetowe, poczta elektroniczna, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy sms i mms.

Zaniedbanie – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc domowa jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednio szkody na zdrowiu fizycznym i psychicznym, jak i poważne długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym. Destrukcyjna siła przemocy niszczy cały system rodzinny, rozsądza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Przemoc posiada ogromną moc wywierania wpływu na całe funkcjonowanie człowieka, na pracę jego umysłu, na jego procesy emocjonalne, jego świat zewnętrzny – niezwalczana przybiera na sile i eskaluje.

Działania zmierzające do przeciwdziałania przemocy domowej realizowane są m.in. poprzez procedurę Niebieskich Kart, która obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie, w oparciu o zasady określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

V. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie na terenie Gminy Pырzyce

Przemoc domowa jest trudnym do zdiagnozowania problemem z uwagi na jego złożoność i wieloaspektowość. Przemoc domowa to temat, o którym trudno się rozmawia, a jeszcze trudniej bada. Oficjalne statystyki nie obejmują niezgłaszanych przypadków przemocy, a problematyka przemocy jest traktowana jako sprawa wstydliva, drażliwa, ukrywana w czterech ścianach domu czy mieszkania. Zdaniem wielu specjalistów to rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą domową wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce.

Zjawisko przemocy domowej i jego skala w Gminie Pырzyce została określona na podstawie danych statystycznych pochodzących ze sprawozdań Ośrodka Pomocy Społecznej w Pырzycach, Zespołu Interdyscyplinarnego w Pырzycach, innych podmiotów realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz raportu z badania Lokalna Diagnoza w zakresie przemocy domowej na terenie Gminy Pырzyce

1. Analiza zjawiska przemocy w świetle źródeł zastanych w Gminie Pyrzyce

W kontekście diagnozy przemocy domowej, kluczowe jest zrozumienie, jak przemoc wpływa na poszczególnych członków rodziny oraz społeczność jako całość. Zadania te realizowane są przez gminy, które tworzą systemy przeciwdziałania przemocy domowej, w tym programy edukacyjne, poradnictwo i interwencje. Procedura „Niebieskie Karty” stanowi tutaj integralną część działań, umożliwiając skoordynowane podejście do problemu i zapewniając skuteczną pomoc osobom doznającym przemocy.

Rezultaty procedury mogą obejmować różnorodne formy wsparcia – od interwencji kryzysowej, przez poradnictwo psychologiczne, po wsparcie prawne i materialne. W niektórych przypadkach konieczne może być także umieszczenie ofiary w ośrodku wsparcia lub interwencja w celu ochrony prawnej dzieci.

W 2020 roku, do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wpłynęło **19 zgłoszeń w ramach procedury Niebieskiej Karty**. Większość z tych zgłoszeń, bo aż **18, pochodziła od służb policyjnych, a jeden od instytucji Pomocy Społecznej**. W ramach kontynuacji wcześniej rozpoczętych działań, Zespół skupił swoje wysiłki na 18 rodzinach, które były już objęte pomocą w poprzednich latach.

W ciągu tego roku odbyło się **19 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 37 posiedzeń specjalnie powołanych grup roboczych**. Te grupy składały się z różnorodnych specjalistów, dostosowanych do indywidualnych potrzeb i problemów rodzin oraz osób objętych pomocą. W ich skład wchodziły przedstawiciele takich instytucji jak Ośrodek Pomocy Społecznej, policja, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacje pozarządowe, a także psychologowie, pedagodzy szkolni, kuratorzy, asystenci rodzin i pielęgniarki środowiskowo-rodzinne. W rezultacie tych działań, Zespół Interdyscyplinarny wraz z grupami roboczymi **podjął decyzję o zakończeniu 28 procedur Niebieskiej Karty**. Wszystkie te przypadki zakończono z powodów takich jak ustanie przemocy domowej, uzasadnione przypuszczenie o zaniechaniu dalszego stosowania przemocy, a także po wdrożeniu i realizacji indywidualnych planów pomocy dla tych rodzin.

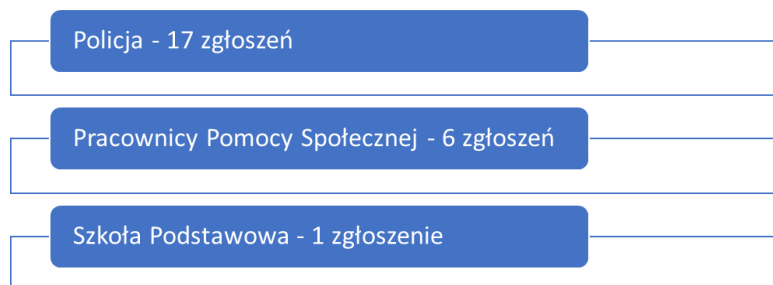
W 2020 roku wpłynęło **19 zgłoszeń w ramach procedury Niebieskiej Karty**.

Większość z tych zgłoszeń, bo aż 18, pochodziła od służb policyjnych, a jeden od instytucji Pomocy Społecznej.

W ciągu tego roku odbyło się **19 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 37 posiedzeń specjalnie powołanych grup roboczych**.

Zespół Interdyscyplinarny wraz z grupami roboczymi **podjął decyzję o zakończeniu 28 procedur Niebieskiej Karty**.

W 2021 roku, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie otrzymał **24 zgłoszenia w ramach procedury Niebieskiej Karty**. Większość z nich, czyli **17**, została przekazana przez policję, **6** przez pracowników Pomocy Społecznej, a **1** przez Szkołę Podstawową. Oprócz nowych zgłoszeń, kontynuowano również działania dotyczące **9 rodzin**, które były już objęte procedurą Niebieskiej Karty w poprzednich latach.

Przez cały rok odbyło się **4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego oraz aż 71 spotkań grup roboczych**, co pokazuje znaczne zwiększenie aktywności w porównaniu do poprzedniego roku. W skład tych grup wchodziłi różni specjaliści, dostosowani do specyficznych potrzeb i problemów rodzin objętych działaniami, w tym przedstawiciele różnych instytucji i zawodów, takich jak Ośrodek Pomocy Społecznej, policja, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacje pozarządowe, psychologowie, pedagodzy szkolni, kuratorzy, asystenci rodziny, oraz pielęgniarki środowiskowo-rodzinne.

Na zakończenie roku, Zespół Interdyscyplinarny wraz z grupami roboczymi **podjął decyzję o zakończeniu 23 procedur Niebieskiej Karty**. Z tych, 21 przypadków zostało zamkniętych z powodu ustania przemocy domowej, co było poparte uzasadnionym przypuszczeniem o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz realizacją indywidualnych planów pomocy. Pozostałe 2 przypadki zostały zamknięte z powodu braku podejmowania działań.

Wnioskując z tych danych, można stwierdzić, że wzrost liczby spotkań grup roboczych oraz posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wskazuje na intensyfikację działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Skuteczność tych działań potwierdza wysoki odsetek zakończonych pozytywnie procedur. Jednakże, obecność przypadków zakończonych z powodu braku działań zwraca uwagę na potrzebę ciągłego monitorowania i angażowania wszystkich zaangażowanych stron, aby zapewnić efektywną pomoc dla osób i rodzin w sytuacjach kryzysowych.

W 2021 roku wpłynęły **24 zgłoszenia w ramach procedury Niebieskiej Karty**.

Większość z nich, czyli **17**, została przekazana przez policję, **6** przez pracowników pomocy społecznej, a **1** przez Szkołę Podstawową.

Kontynuowano również działania dotyczące **9 rodzin**, które były już objęte procedurą Niebieskiej Karty w poprzednich latach.

Zespół Interdyscyplinarny wraz z grupami roboczymi **podjął decyzję o zakończeniu 23 procedur Niebieskiej Karty**.

W 2022 roku Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie otrzymał 22 zgłoszenia w ramach procedury Niebieskiej Karty. Z tych zgłoszeń, 18 pochodziło od policji, 3 od pracowników Pomocy Społecznej, a 1 od Szkoły Podstawowej. Kontynuowano również wsparcie dla 10 rodzin, które były objęte procedurą Niebieskiej Karty od poprzedniego roku.

W ciągu roku odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego i aż 87 spotkań grup roboczych, co wskazuje na dalsze zwiększenie liczby działań w porównaniu do poprzednich lat. W skład tych grup wchodziłi różni specjaliści, w tym przedstawiciele Ośrodka Pomocy Społecznej, policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Organizacji Pozarządowych, a także psychologzy, pedagodzy szkolni, kuratorzy, asystenci rodziny i pielęgniarki środowiskowo-rodzinne, którzy dostosowywali swoje działania do specyficznych potrzeb i problemów rodzin i osób objętych pomocą.

W rezultacie tych działań, Zespół Interdyscyplinarny wraz z grupami roboczymi podjął decyzję o zakończeniu 16 procedur Niebieskiej Karty. Większość z tych przypadków, czyli 15, została zamknięta z powodu ustania przemocy domowej, popartej uzasadnionym przypuszczeniem o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz realizacją indywidualnych planów pomocy. Jeden przypadek został zamknięty z powodu braku zasadności podejmowania działań.

W 2022 roku wpłynęły 22 zgłoszenia w ramach procedury Niebieskiej Karty.

Większość z nich, czyli 18 pochodziło od policji, 3 od pracowników Pomocy Społecznej, a 1 od Szkoły Podstawowej.

W ciągu roku odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego i aż 87 spotkań grup roboczych.

Zespół Interdyscyplinarny wraz z grupami roboczymi podjął decyzję o zakończeniu 16 procedur Niebieskiej Karty.

Analiza danych dotyczących działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z lat 2020, 2021 i 2022 ukazuje istotne trendy i zmiany w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Analiza Trendów:

- **Zwiększenie aktywności grup roboczych:** Jest zauważalny rosnący trend w liczbie posiedzeń grup roboczych, co może świadczyć o intensyfikacji działań oraz większym skupieniu na indywidualnych przypadkach i potrzebach rodzin.
- **Różnorodność źródeł zgłoszeń:** W 2021 i 2022 roku zauważa się większe zaangażowanie innych instytucji, jak szkoły i pomocy społecznej, co może wskazywać na zwiększoną świadomość problemu przemocy domowej w społeczności lokalnej.
- **Efektywność interwencji:** Mimo zmian w liczbie zgłoszeń, większość przypadków została zakończona z powodu ustania przemocy. To sugeruje, że działania Zespołu i grup roboczych były skuteczne.

- **Potrzeba ustawicznej oceny i adaptacji:** Obecność przypadków zakończonych z powodu braku działań lub braku zasadności działań wskazuje na potrzebę ciągłego monitorowania i dostosowywania strategii interwencyjnych do dynamicznie zmieniających się sytuacji.
- **Współpraca interdyscyplinarna:** Stała współpraca między różnymi specjalistami i instytucjami wskazuje na znaczenie podejścia holistycznego w rozwiązywaniu problemów przemocy domowej.

Dane z lat 2020-2022 świadczą o znaczącej i rosnącej aktywności Zespołu Interdyscyplinarnego w przeciwdziałaniu przemocy domowej. Skuteczność tych działań jest widoczna w liczbie przypadków zakończonych z powodu ustania przemocy. Jednakże, konieczne jest ciągle monitorowanie.

Realizacja procedury Niebieskich Kart w latach 2021-2023

LICZBA WYPEŁNIONYCH FORMULARZY „NIEBIESKA KARTA” na terenie Gminy Pyrzyce			
ROK	2021	2022	2023
Ośrodek Pomocy Społecznej	6	3	16
Policja	17	18	17
Oświata	1	1	1
WYSZCZEGÓLNIENIE			
Liczba wszczętych w danym roku procedur NK-A, w tym:	24	22	34
dzieci wskazane jako osoby doznające przemocy	5	1	12
Liczba kontynuowanych formularzy NK-A, wszczętych w latach poprzedzających dany rok	9	10	15
Liczba formularzy dokumentujących kolejne zdarzenie w sprawach toczących się procedur NK	3	3	5
Liczba formularzy NK-C	32	22	34
Liczba formularzy NK-D	25	15	37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

DZIAŁANIA W RAMACH PROCEDURY NIEBIESKIE KARTY			
ROK	2021	2022	2023
Liczba rodzin objętych działaniami w ramach procedury	32	32	48
Liczba osób w rodzinach objętych działaniami w ramach procedury	98	107	172
Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie objętych działaniami w ramach procedury, w tym:	34	33	55
Kobiety ogółem:	26	23	38
- niepełnosprawne	2	3	3
- starsze	7	5	12
Mężczyźni:	3	5	3
- niepełnosprawni	1	1	0
- starsi	2	3	2
Dzieci:	5	5	14
- dziewczynki	2	2	8
- chłopcy	3	3	6
- niepełnosprawne	0	0	0
Liczba osób objętych procedurą, wskazanych jako osoby stosujące przemoc w rodzinie, w tym:	33	34	55
- kobiety	2	7	9
- mężczyźni	31	27	46
ZAKOŃCZENIE PROCEDURY NK	23	16	23
Liczba zakończonych NK z uwagi na ustanie przemocy	21	15	21
Liczba zakończonych NK z uwagi na brak zasadności podejmowania działań	2	1	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM W TRYBIE ART. 12 a			
ROK	2021	2022	2023
Liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w związku z bezpośrednim zagrożeniem życia lub zdrowia, w tym:	4	3	5
- chłopcy	1	1	3
- dziewczynki	3	2	2
Liczba dzieci umieszczonych u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej	0	0	0
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	2	0	2
Liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej	2	3	3

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

FUNKCJONOWANIE ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO			
ROK	2021	2022	2023
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	6
Liczba funkcjonujących grup roboczych	29	32	49
Liczba spotkań grup roboczych	71	87	112

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

Analizując wskazane dane liczbowe w zakresie realizacji procedury Niebieskie Karty rekomenduje się podjęcie w ramach programu działań na rzecz zaangażowania służb publicznych oraz innych instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w następującym zakresie:

- **Zwiększenie zaangażowania Instytucji Oświatowych i Ochrony Zdrowia:** w Gminie Pyrzyce konieczne jest zwiększenie świadomości i aktywności placówek edukacyjnych oraz instytucji ochrony zdrowia w procedurze „Niebieskie Karty”. Szkolenia i edukacja pracowników tych sektorów w zakresie rozpoznawania i reagowania na przypadki przemocy w rodzinie mogą znacząco przyczynić się do poprawy sytuacji.
- **Wzmocnienie roli Organizacji Pozarządowych i społeczności lokalnej:** istnieje potrzeba aktywizacji organizacji pozarządowych oraz społeczności lokalnej w Gminie Pyrzyce, aby nie tylko wspierały ofiary przemocy, ale również prowadziły działania edukacyjne i profilaktyczne. Szczególnie ważne jest to w obszarach wiejskich, gdzie liderzy lokalni, tacy jak sołtysi, mogą odgrywać kluczową rolę w aktywizowaniu wspólnot.
- **Rozwój działań profilaktycznych:** programy profilaktyczne powinny być skierowane zarówno do dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży. Ważne jest, aby edukować społeczność o różnych formach przemocy, w tym przemocy psychicznej i ekonomicznej, oraz o sposobach postępowania w przypadku ich wystąpienia.
- **Szkolenie Służb w rozpoznawaniu przemocy i konfliktów rodzinnych:** pracownicy służb publicznych powinni być odpowiednio przeszkoleni w rozpoznawaniu sytuacji

przemocowych i konfliktów rodzinnych, aby mogli skuteczniej wspierać osoby dotknięte przemocą.

- **Rozwój oferty wsparcia dla osób stosujących przemoc:** ważne jest, aby w Gminie Pyrzyce rozwijać ofertę wsparcia dla sprawców przemocy, w tym programy korekcyjno-edukacyjne, które są dostępne i odpowiadają na ich potrzeby.
- **Informowanie o dostępnych formach wsparcia:** należy zwiększyć dostępność informacji o dostępnych formach wsparcia dla ofiar przemocy, zarówno na poziomie lokalnym, jak i regionalnym.
- **Wsparcie dla osób nadużywających alkoholu i współzależnionych:** w kontekście przemocy w rodzinie ważna jest również pomoc osobom nadużywającym alkoholu oraz współzależnionym, co wymaga ścisłej współpracy między różnymi instytucjami.
- **Wsparcie dla osób z problemami psychicznymi:** w przypadkach, gdy sprawcy przemocy mają problemy psychiczne, konieczna jest ścisła współpraca służb społecznych z instytucjami ochrony zdrowia.
- **Zapewnienie mieszkań interwencyjnych:** w Gminie Pyrzyce powinno być rozważone zapewnienie mieszkań interwencyjnych dla osób opuszczających domy z powodu przemocy.

Rekomendacje mają na celu stworzenie spójnego i kompleksowego podejścia do problemu przemocy domowej w Gminie Pyrzyce, angażującego różne instytucje i społeczność lokalną w działania prewencyjne, edukacyjne i interwencyjne.

2. Charakterystyka osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc

Analiza „Niebieskich Kart” pozwala na dokonanie charakterystyki osób co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą domową (ODP) oraz osób wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc (OSP). W przypadku ODP można wyodrębnić dwie kategorie analizy: główne ODP, a więc osoby wskazane w „Niebieskiej Karcie – A” jako osoby doświadczające przemocy oraz wszystkie ODP, a więc wszystkie osoby wskazane jako doświadczające przemocy w „Niebieskiej Karcie”, pozostające we wspólnym gospodarstwie z osobą, wobec której istnieje podejrzenie stosowania przemocy. Często bowiem przemocy doświadcza nie jedna osoba, ale kilka osób z rodziny (np. współmałżonek/ partner i dzieci).

W 2021 roku, w ramach procedury przeciwdziałania przemocy domowej **udzielono wsparcia 34 osobom, które doświadczały przemocy domowej.** Wśród nich było **26 kobiet, 3 mężczyzn oraz 5 dzieci.**

Formy pomocy obejmowały szeroki zakres usług, w tym poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne, socjalne, zawodowe oraz wsparcie rodzinne. Działania te były dostosowane do indywidualnych potrzeb i sytuacji każdej osoby doświadczającej przemocy.

Szczególne uwagę skupiono na ochronie dzieci, dla których przemoc domowa stanowiła bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia. **W efekcie, 4 dzieci wymagały szczególnej ochrony: 2 z nich umieszczono w rodzinach zastępczych, a pozostałe 2 dzieci znalazły schronienie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.** Takie działania były niezbędne, aby zapewnić bezpieczeństwo i odpowiednią opiekę tym najbardziej narażonym na skutki przemocy domowej.

Liczba wszczętych procedur NK na terenie Gminy Pyrzyce

Analiza danych statystycznych dotyczących liczby wszczętych procedur Niebieskiej Karty (NK) na terenie Gminy Pyrzyce w latach 2018-2021 ukazuje zróżnicowany obraz występowania przemocy domowej w różnych miejscowościach regionu. W miejscowości Pyrzyce zaobserwowano największą liczbę przypadków, z najwyższym poziomem w 2019 roku (21 procedur), a następnie znaczącym spadkiem do 8 procedur w 2020 roku i wzrostem do 14 procedur w 2021 roku. Takie wahania mogą odzwierciedlać zmiany w świadomości społecznej lub efektywności działań prewencyjnych. Inne miejscowości, takie jak Rzepnowo i Turze, odnotowały bardzo niewielką

liczbę procedur, co może wskazywać na ograniczone zgłaszanie przemocy domowej lub jej sporadyczne występowanie. Z kolei w miejscowościach takich jak Żabów i Mielęcín, liczba procedur była stosunkowo stabilna przez cały okres, co może świadczyć o równomiernym poziomie problemu przemocy domowej. W miejscowościach Ryszewko, Ryszewo, Młyny, Okunica, Stróżewo, Brzesko, Nowielin odnotowano pojedyncze przypadki w różnych latach, co może wskazywać na nieregularność występowania przemocy domowej w tych obszarach. Natomiast w Krzemlinie zaobserwowano wzrost liczby przypadków w 2021 roku do 5, co stanowi znaczące odstępstwo od trendów w poprzednich latach.

W ramach procedury przeciwdziałania przemocy domowej udzielono wsparcia 34 osobom, które doświadczały przemocy domowej. Wśród nich było 26 kobiet, 3 mężczyzn oraz 5 dzieci.

4 dzieci wymagały szczególnej ochrony: 2 z nich umieszczono w rodzinach zastępczych, a pozostałe 2 dzieci znalazły schronienie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Analiza danych statystycznych dotyczących liczby wszczętych procedur Niebieskiej Karty (NK) na terenie Gminy Piryce w latach 2018-2021 ukazuje zróżnicowany obraz występowania przemocy domowej w różnych miejscowościach regionu.

Dane statystyczne dostarczone przez Zespół Interdyscyplinarny z roku 2021, przedstawiają szczegółowy **obraz osób korzystających z pomocy grup roboczych** w kontekście przemocy domowej. **Łącznie pomoc otrzymało 34 osoby, z których 26 stanowiły kobiety, 3 mężczyźni, a 5 to dzieci.** W ramach tej grupy, zauważalna jest obecność osób niepełnosprawnych: 2 kobiety i 1 mężczyzna. Ponadto, pomoc udzielana była 7 starszym kobietom i 2 starszym mężczyznom.

W roku 2020, w kontekście korzystania z pomocy oferowanej przez grupy robocze, **wsparcia udzielono łącznie 73 osobom.** Wśród nich było 32 kobiety, 33 mężczyzn i 8 dzieci. W obrębie tej grupy znajdowały się również osoby niepełnosprawne – 3 kobiety, 3 mężczyzn i 1 dziecko. Ponadto, pomoc udzielona została 9 starszym kobietom i 8 starszym mężczyznom. Analizując te dane, można dostrzec, że **przemoc domowa dotyka osób z różnych grup demograficznych, w tym osób niepełnosprawnych i starszych, co podkreśla potrzebę dostosowywania interwencji do specyficznych potrzeb tych grup.** W szczególności osoby starsze i niepełnosprawne mogą być bardziej narażone na przemoc ze względu na ograniczoną zdolność do obrony lub szukania pomocy.

W kontekście osób stosujących przemoc, w **8 przypadkach zastosowano środki zapobiegawcze w postaci tymczasowego aresztowania (w roku 2020 ten środek zapobiegawczy zastosowano w stosunku do 7 osób).** To wskazuje na powagę sytuacji i konieczność szybkiego reagowania w celu zapewnienia bezpieczeństwa ofiarom. **Główne przyczyny agresji sprawców obejmują problemy alkoholowe, brak efektywnej komunikacji i umiejętności rozwiązywania konfliktów wśród domowników.** To uwydatnia znaczenie interwencji skoncentrowanych nie tylko na ofiarach, ale również na sprawcach przemocy, w celu zmiany ich zachowań.

Szczególnie istotne są działania podjęte w przypadku **6 sprawców z problemem alkoholowym**, obejmujące leczenie odwykowe, terapię i leczenie farmakologiczne. To podkreśla, że przemoc domowa często jest powiązana z innymi problemami, takimi jak uzależnienia, wymagającymi kompleksowego podejścia terapeutycznego.

Podsumowując, te dane rzucają światło na złożoność problemu przemocy domowej, ukazując jej wpływ na różne grupy społeczne oraz podkreślając potrzebę zintegrowanych działań obejmujących zarówno wsparcie dla ofiar, jak i interwencje wobec sprawców. Ważne jest, aby podejście było wieloaspektowe, obejmujące zarówno wsparcie psychologiczne, jak i interwencje medyczne, prawne oraz edukacyjne.

Przemoc domowa dotyka osób z różnych grup demograficznych, w tym osób niepełnosprawnych i starszych, co podkreśla potrzebę dostosowywania interwencji do specyficznych potrzeb tych grup.

Główne przyczyny agresji sprawców obejmują problemy alkoholowe, brak efektywnej komunikacji i umiejętności rozwiązywania konfliktów wśród domowników.

Dane wskazują na **istotny problem często towarzyszący rodzinom dotkniętym przemocą, a mianowicie problemy opiekuńczo-wychowawcze**. W reakcji na tę sytuację, w przypadku trzech rodzin z dziećmi (w roku 2020 działania podjęto wobec czterech rodzin), podjęto decyzję o przydzieleniu asystenta rodziny. Kluczowym celem tej interwencji jest poprawa funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziny, a także motywowanie i wspieranie członków rodziny w podejmowaniu działań zmierzających do zmiany postaw oraz eliminowania czynników sprzyjających niepożądanym zdarzeniom.

Rola asystenta rodziny jest szczególnie ważna w kontekście rodzin, które z różnych przyczyn, w tym z powodu doświadczenia przemocy, napotykają trudności w pełnieniu swoich funkcji opiekuńczych i wychowawczych na akceptowanym społecznie poziomie. Asystent rodziny jako profesjonalista, dostarcza nie tylko bezpośrednie wsparcie i poradnictwo, ale także pracuje nad wzmacnianiem kompetencji rodzicielskich, co może obejmować szereg działań, od edukacji po wsparcie praktyczne w codziennym funkcjonowaniu rodziny.

Integracja asystenta rodziny do planu wsparcia tych rodzin podkreśla zrozumienie dla złożoności problemu przemocy domowej i jego wpływu na funkcjonowanie rodziny. Zapewnia to celowane wsparcie, które adresuje nie tylko bezpośrednie skutki przemocy, ale także jej długoterminowe konsekwencje, w tym te dotyczące wychowania dzieci. Taka interwencja ma na celu nie tylko ulgę w bieżącym kryzysie, ale także budowanie trwałych zmian w zakresie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych, co może przyczynić się do przerwania cyklu przemocy i budowania zdrowszego środowiska domowego dla dzieci.

3. Diagnoza problemu przemocy w Gminie Pyrzyce

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Stałe analizowanie zagrożeń w znaczący sposób wpływają na jakość i standard życia. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Wprowadzanie w życie dobrze skonstruowanych programów prewencyjnych, wynikających z rzetelnie przeprowadzonej diagnozy społecznej przyczyni się do podniesienia poczucia bezpieczeństwa wśród członków społeczności lokalnej. W ramach Diagnozy lokalnych problemów społecznych na terenie Gminy Pyrzyce badaniu poddano problemy społeczne, o których skali i zasięgu trudno jest wnioskować jedynie na podstawie danych zastanych. Są to problemy uzależnień od substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych, przemocy domowej i przemocy rówieśniczej. Specyfika tych zjawisk powoduje, że są trudne z perspektywy osoby – do uświadomienia sobie ich zaistnienia, a z perspektywy instytucji – do rozpoznania. Nierzadko bowiem łatwiej przyznać się do ubóstwa, bezrobocia czy choroby, niż do uzależnienia bądź przemocy, co spowodowane jest m.in. wstydem oraz niechęcią do ujawniania spraw rodzinnych obcym osobom.

Analizując czynniki powodujące zachowania przemocowe, należy wziąć pod uwagę

przede wszystkim trzy główne kategorie:

- **czynniki biologiczne** - to między innymi: wysoki poziom testosteronu, zaburzenia hormonalne, zaburzenia w ośrodkowym układzie nerwowym, zaburzenia chromosomowe,
- **czynniki psychologiczne** - negatywne doświadczenia z okresu dzieciństwa, cech osobowości agresywno – impulsywnej, stres, nieudane relacje partnerskie i rodzinne, uzależnienia, niedojrzałość, patologia postaw rodzicielskich,
- **czynniki kulturowe** – np. kultura patriarchalna, nowe media (telewizja, gry, Internet).

W kontekście badań realizowanych wśród najmłodszych mieszkańców Gminy Pyrzyce zwrócono uwagę także na zjawisko przemocy rówieśniczej i szkolnej, które definiowano jako „wszelkie nieprzypadkowe akty godzące w wolność osobistą jednostek przyczyniające się do fizycznej, a także psychicznej szkody osoby, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnych relacji.” Coraz powszechniejszym rodzajem agresji rówieśniczej jest dręczenie jednych uczniów przez drugich. Przemoc rówieśnicza może przybierać formę przemocy bezpośredniej oraz pośredniej. Osobą stosującą przemoc rówieśniczą może być pojedyncza osoba lub grupa. Przeciwstawiając definicję przemocy, definicji agresji, którą określa się jako akt reaktywny, przemoc określana jest jako intencjonalne użycie przewagi siły, które narusza ustalony porządek. Agresja stanowi reakcję na różne bodźce, która wyraża gniew, złość co prowadzić może do przemocy. Wyraża się ona w bardziej świadomym wywieraniu presji na słabszej ofierze.

Obszary dotyczące ogólnej wiedzy i opinii mieszkańców, ich doświadczeń osobistych oraz postrzegania zjawiska uzależnień i przemocy w najbliższym otoczeniu zostały przeanalizowane za pomocą badania ankietowego, przeprowadzonego na próbie badawczej składającej się z: dorosłych mieszkańców Gminy Pyrzyce oraz dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół zlokalizowanych na terenie gminy.

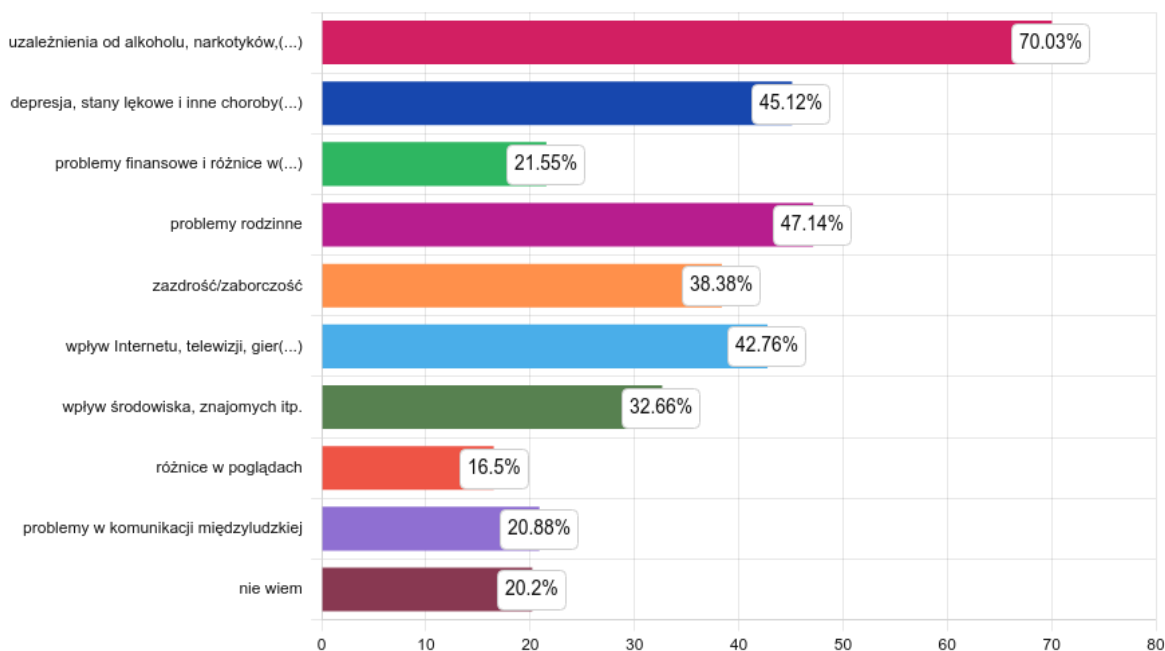
Badania zostały przeprowadzane w 2023 roku przez Ogólnopolską Grupę Badań Społecznych w Krakowie. Obszary dotyczące ogólnej wiedzy i opinii mieszkańców, ich doświadczeń osobistych oraz postrzegania zjawiska uzależnień w najbliższym otoczeniu zostały przeanalizowane za pomocą badania ankietowego.

Wyniki badań uczniów klas 4-6

1. Które z wymienionych poniżej sytuacji Twoim zdaniem mogą wywoływać agresję/przemoc wśród młodzieży?

- uzależnienia od alkoholu, narkotyków, dopalaczy: **70,03%** (208)
- depresja, stany lękowe i inne choroby psychiczne: **45,12%** (134)
- problemy finansowe i różnice w dochodach rodziców: **21,55%** (64)
- problemy rodzinne: **47,14%** (140)
- zazdrość/zabobczość: **38,38%** (114)
- wpływ Internetu, telewizji, gier komputerowych itp.: **42,76%** (127)
- wpływ środowiska, znajomych itp.: **32,66%** (97)
- różnice w poglądach: **16,5%** (49)
- problemy w komunikacji międzyludzkiej: **20,88%** (62)

- nie wiem: **20,2%** (60)

Zdaniem uczniów agresja lub przemoc wśród młodzieży jest powodowana głównie przez „uzależnienia od alkoholu, narkotyków, dopalaczy” - 70,03% osób oraz „problemy rodzinne” - 47,14% badanych. Rzadziej wskazywano na: „depresja, stany lękowe i inne choroby psychiczne” - 45,12% badanych uczniów, „wpływ Internetu, telewizji, gier komputerowych itp.” - 42,76% osób, „zazdrość/zaborczość” - 38,38% respondentów, „wpływ środowiska, znajomych itp.” - 32,66% ankietowanych, „problemy finansowe i różnice w dochodach rodziców” - 21,55% respondentów, „problemy w komunikacji międzyludzkiej” - 20,88% osób, „nie wiem” - 20,2% ankietowanych uczniów, „różnice w poglądach” - 16,5% ankietowanych

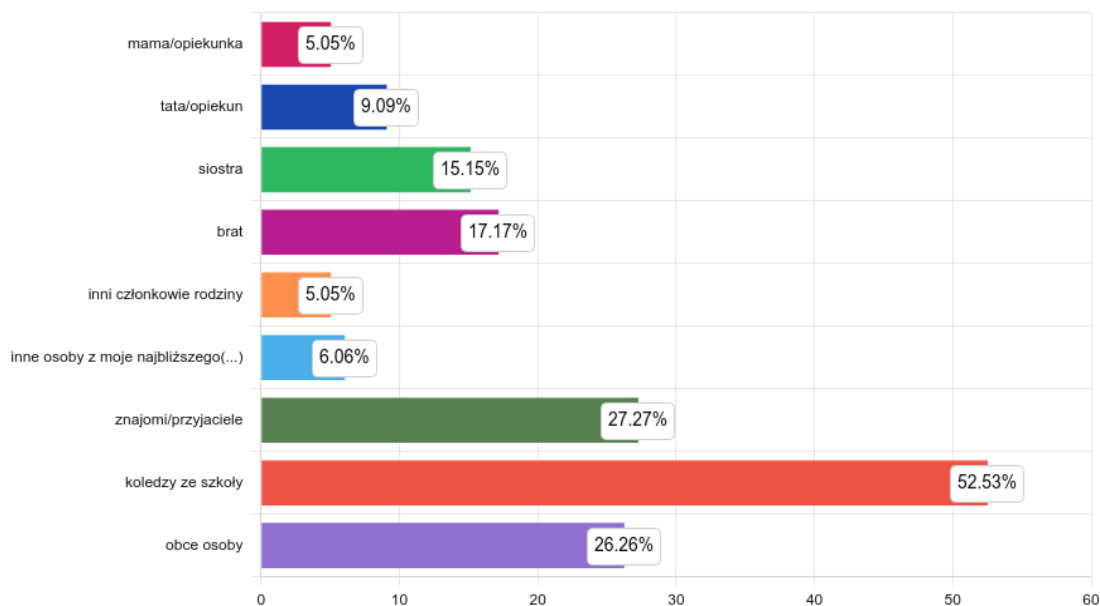
2. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

- Tak: **33,33%** (99)
- Nie: **66,67%** (198)

Respondenci najczęściej wskazywali odpowiedź „nie” - wybrało ją 66,67% uczniów. Druga w kolejności odpowiedź „tak” została wskazana przez 33,33% badanych uczniów.

3. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

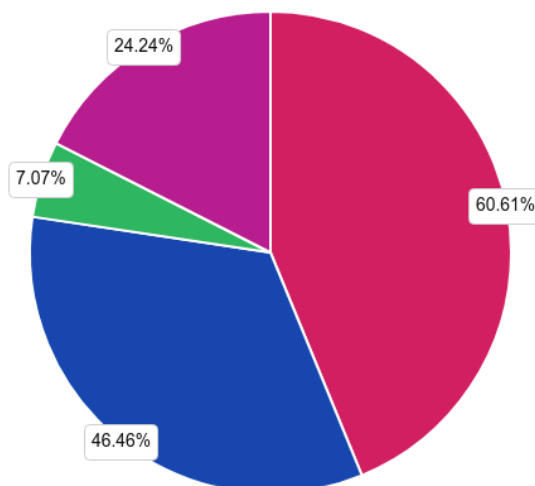
- mama/opiekunka: **5,05%** (5)
- tata/opiekun: **9,09%** (9)
- siostra: **15,15%** (15)
- brat: **17,17%** (17)
- inni członkowie rodziny: **5,05%** (5)
- inne osoby z mojego najbliższego otoczenia: **6,06%** (6)
- znajomi/przyjaciele: **27,27%** (27)
- koledzy ze szkoły: **52,53%** (52)
- obce osoby: **26,26%** (26)

Osobami stosującymi przemoc wobec respondentów były następujące osoby: „koledzy ze szkoły” - 52,53% osób oraz „znajomi/przyjaciele” - 27,27% badanych. Rzadziej wskazywano na: „obce osoby” - 26,26% badanych uczniów, „brat” - 17,17% osób, „siostra” - 15,15% respondentów, „tata/opiekun” - 9,09% ankietowanych, „inne osoby z mojego najbliższego otoczenia” - 6,06% respondentów, „mama/opiekunka” - 5,05% osób, „inni członkowie rodziny” - 5,05% ankietowanych uczniów.

4. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś?

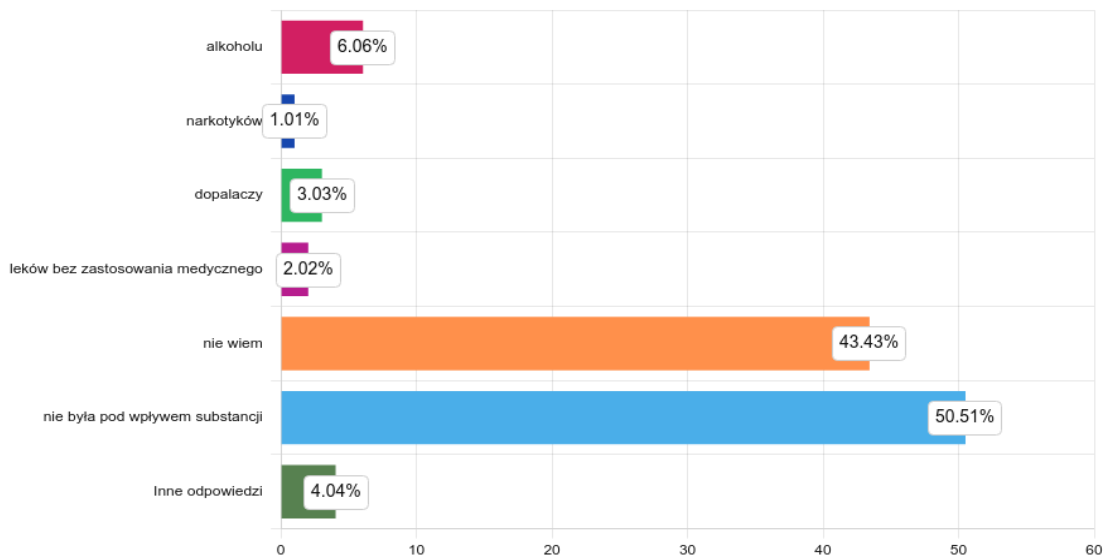
- ktoś ci groził, zastraszał, przezywał, upokarzał cię, wyśmiewał się z ciebie lub twojego wyglądu, zawstydział itp.: **60,61%** (60)
- ktoś cię bił, spoliczkował, kopał, szarpał, dusił, popychał itp.: **46,46%** (46)
- ktoś dotykał cię w miejsca intymne, w sposób, w który sobie tego nie życzyłeś/aś: **7,07%** (7)
- ktoś nie opiekował się tobą, gdy tego potrzebowałeś, np. gdy byłeś chory, głodny, przestraszony: **24,24%** (24)

Uczniowie, którzy doświadczyli przemocy, najczęściej spotykali się z następującymi zachowaniami: „ktoś ci groził, zastraszał, przezywał, upokarzał cię, wyśmiewał się z ciebie lub twojego wyglądu, zawstydział itp. ” - takiej odpowiedzi udzieliło 60,61% osób. W dalszej kolejności wskazywali na: „ktoś cię bił, spoliczkował, kopał, szarpał, dusił, popychał itp. ” - 46,46% uczniów, „ktoś nie opiekował się tobą, gdy tego potrzebowałeś, np. gdy byłeś chory, głodny, przestraszony” - 24,24% ankietowanych uczniów. Najrzadziej uczniowie wskazywali odpowiedź „ktoś dotykał cię w miejsca intymne, w sposób, w który sobie tego nie życzyłeś/aś ” - w ten sposób wskazywało 7,07% osób.

5. Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc była pod wpływem:

- alkoholu: **6,06%** (6)
- narkotyków: **1,01%** (1)
- dopalaczy: **3,03%** (3)
- leków bez zastosowania medycznego: **2,02%** (2)
- nie wiem: **43,43%** (43)
- nie była pod wpływem substancji: **50,51%** (50)
- Inne odpowiedzi: **4,04%** (4)

Inne odpowiedzi:

- agresja
- brak lub odpowiedź nieczytelna (2)

Uczniów poproszono również o wskazanie czy osoby, które stosowały wobec nich przemoc były pod wpływem środków psychoaktywnych. Najczęściej wskazywano odpowiedź „nie była pod wpływem substancji” - 50,51% osób oraz „nie wiem” - 43,43% badanych. Rzadziej wskazywano na: „alkoholu” - 6,06% badanych uczniów, „Inne odpowiedzi” - 4,04% osób, „dopalaczy” - 3,03% respondentów, „leków bez zastosowania medycznego” - 2,02% ankietowanych.

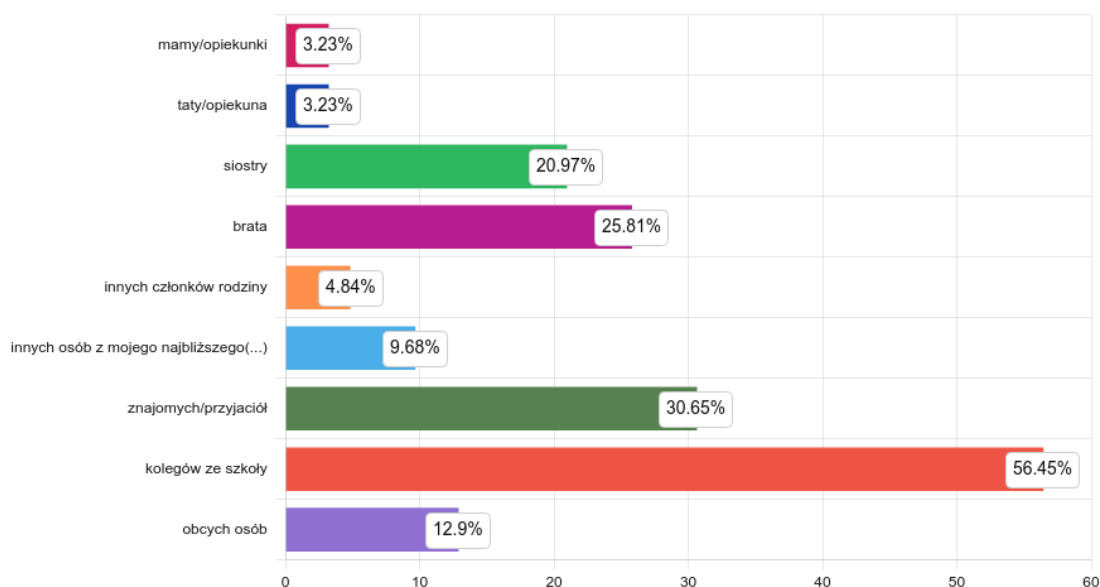
6. Czy zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?

- Tak: **20,88%** (62)
- nie: **79,12%** (235)

Uczniowie najczęściej wskazywali odpowiedź „nie” - wybrało ją 79,12% ankietowanych. Druga w kolejności odpowiedź „tak” została wskazana przez 20,88% badanych uczniów.

7. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

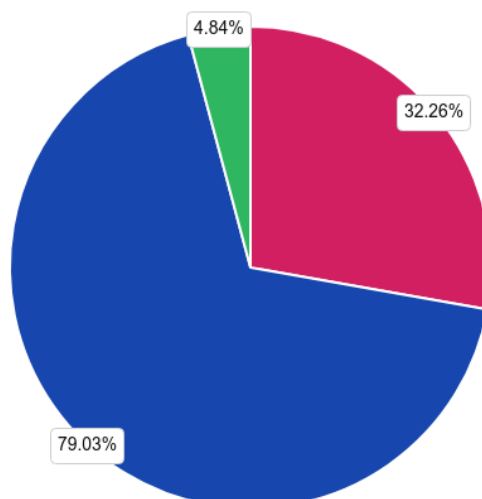
- mamy/opiekunki: **3,23%** (2)
- taty/opiekuna: **3,23%** (2)
- siostry: **20,97%** (13)
- brata: **25,81%** (16)
- innych członków rodziny: **4,84%** (3)
- innych osób z mojego najbliższego otoczenia: **9,68%** (6)
- znajomych/przyjaciół: **30,65%** (19)
- kolegów ze szkoły: **56,45%** (35)
- obcych osób: **12,9%** (8)

Uczniowie wskazywali, iż zdarzyło im się stosować przemoc wobec: „kolegów ze szkoły” wybrało ją 56,45% osób oraz „znajomych/przyjaciół” wybrało ją 30,65% badanych. Rzadziej wskazywano na: „brata” - 25,81% badanych uczniów, „siostry” - 20,97% osób, „obcych osób” - 12,9% respondentów, „innych osób z mojego najbliższego otoczenia” - 9,68% ankietowanych, „innych członków rodziny” - 4,84% respondentów, „mamy/opiekunki” - 3,23% osób oraz „taty/opiekuna” - 3,23% uczniów.

8. Jakiego rodzaju przemoc stosowałeś/aś?

- groziłeś/aś, zastraszaleś/aś, przezywałeś/aś, upokarzałeś/aś, wyśmiewałeś/aś, zawstydzaleś/aś itp.: **32,26%** (20)
- biłeś/aś, spoliczkowałeś/aś, kopałeś/aś, szarpałeś/aś, dusiłeś/aś, popychałeś/aś itp.: **79,03%** (49)
- dotykałeś/aś kogoś w miejsca intymne, w sposób, w który sobie tego nie życzył/a: **4,84%** (3)

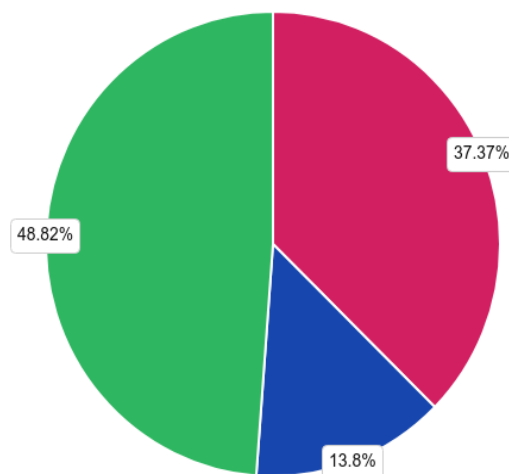
Uczniowie, którzy stosowali przemoc, najczęściej robili to w następujący sposób: „biłeś/aś, spoliczkowałeś/aś, kopałeś/aś, szarpałeś/aś, dusiłeś/aś, popychałeś/aś itp.” - takiej odpowiedzi udzieliło 79,03% osób. W dalszej kolejności wskazywali na: „groziłeś/aś, zastraszałeś/aś, przezywałeś/aś, upokarzałeś/aś, wyśmiewałeś/aś, zawstydzasz/aś itp.” - 32,26% uczniów oraz „dotykałeś/aś kogoś w miejsca intymne, w sposób, w który sobie tego nie życzył/a” - 4,84% ankietowanych uczniów.

9. Czy Twoim zdaniem w Twojej szkole występuje problem przemy między uczniami?

tak: **37,37%** (111)

nie: **13,8%** (41)

nie wiem: **48,82%** (145)

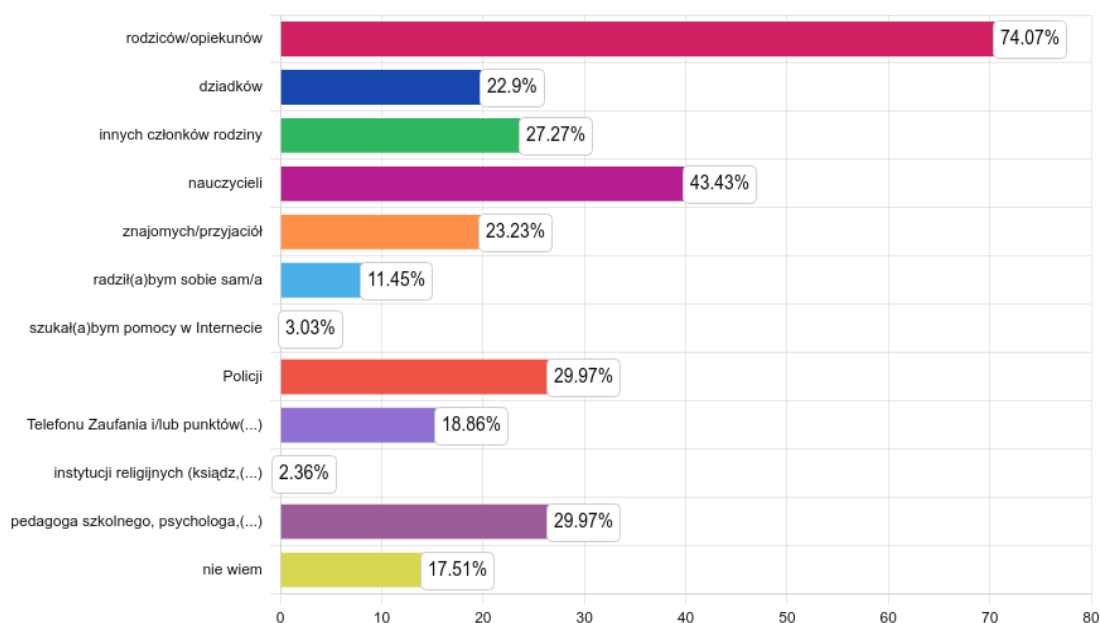

Większość uczniów w odpowiedzi na pytanie dotyczące występowania przemy w ich szkole wskazało odpowiedź „nie wiem” - takiej odpowiedzi udzieliło 48,82%. W dalszej kolejności wskazywali na odpowiedzi: „tak” - 37,37% uczniów oraz „nie” - 13,8% badanych.

10. Do kogo zwrócił/a byś się o pomoc w razie problemu przemy?

- rodziców/opiekunów: **74,07%** (220)

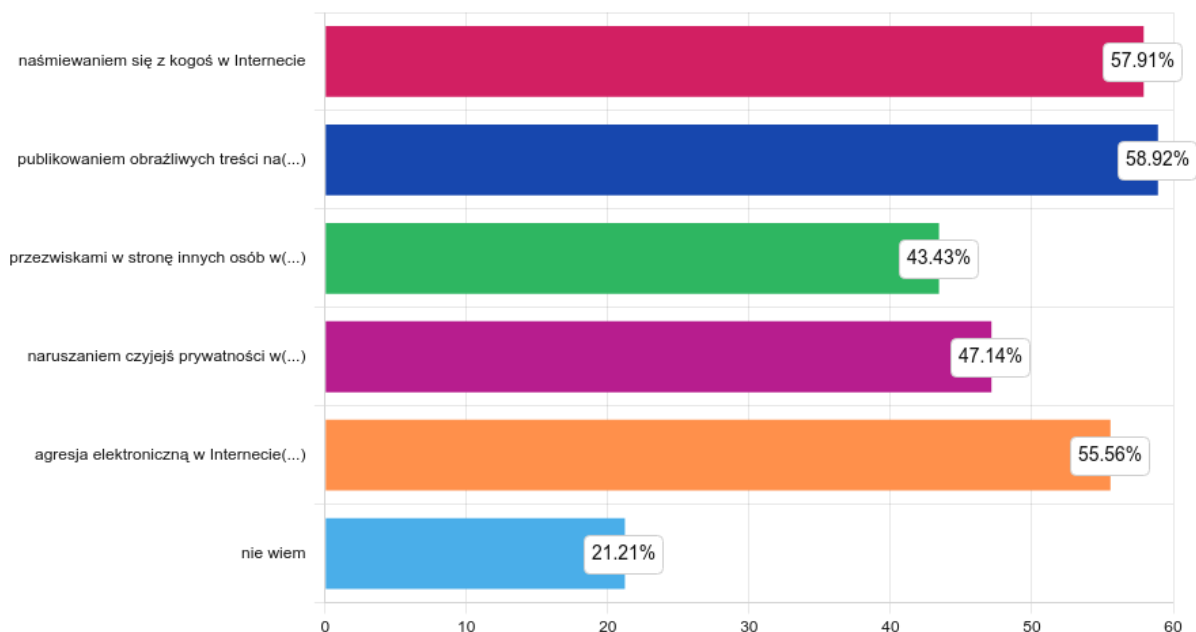
- dziadków: **22,9%** (68)
- innych członków rodziny: **27,27%** (81)
- nauczycieli: **43,43%** (129)
- znajomych/przyjaciół: **23,23%** (69)
- radził(a)bym sobie sam/a: **11,45%** (34)
- szukał(a)bym pomocy w Internecie: **3,03%** (9)
- Policji: **29,97%** (89)
- Telefonu Zaufania i/lub punktów konsultacyjnych: **18,86%** (56)
- instytucji religijnych (ksiądz, zakonnik, rabin, pop, imam itp.): **2,36%** (7)
- pedagoga szkolnego, psychologa, terapeuty lub innego specjalisty: **29,97%** (89)
- nie wiem: **17,51%** (52)

Uczniowie w sytuacji problemu przemocy zwróciliby się z prośbą o pomoc do: „rodziców/opiekunów” - 74,07% uczniów. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali odpowiedzi: „nauczycieli” - 43,43% osób, „Policji” - 29,97% badanych, „pedagoga szkolnego, psychologa, terapeuty lub innego specjalisty” - 29,97% badanych uczniów, „innych członków rodziny” - 27,27% ankietowanych, „znajomych/przyjaciół” - 23,23% badanych, „dziadków” - 22,9% badanych uczniów, „Telefonu Zaufania i/lub punktów konsultacyjnych” - 18,86% uczniów, „nie wiem” - 17,51% respondentów, „radził(a)bym sobie sam/a” - 11,45% badanych uczniów, szukał(a)bym pomocy w Internecie” - 3,03% ankietowanych oraz instytucji religijnych (ksiądz, zakonnik, rabin, pop, imam itp.)” - 2,36% badanych uczniów.

11. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc?

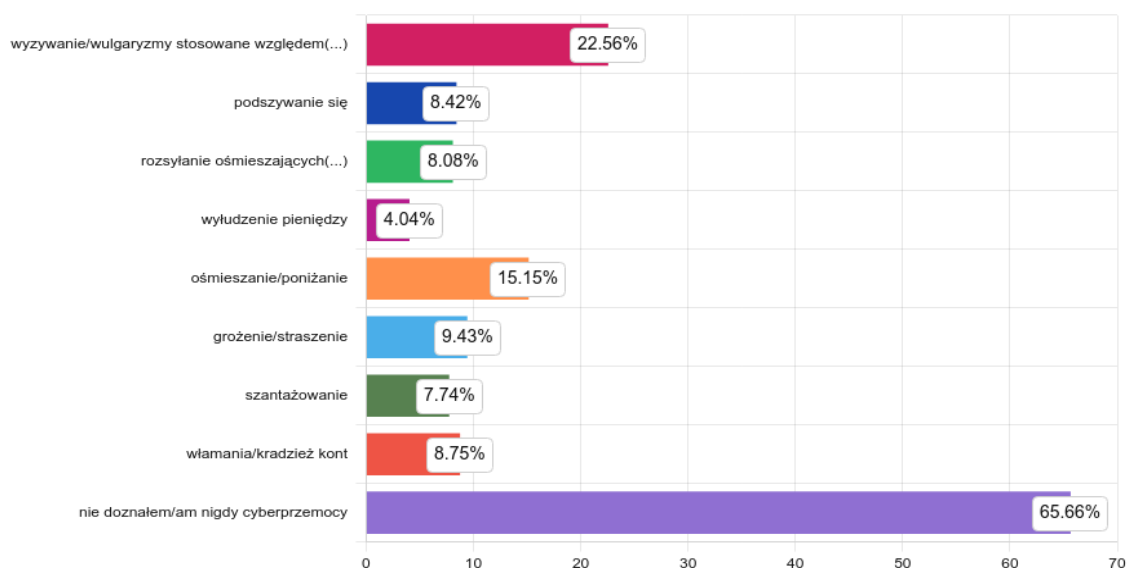
- naśmiewaniem się z kogoś w Internecie: **57,91%** (172)
- publikowaniem obraźliwych treści na czyjś temat w Internecie: **58,92%** (175)
- przezwiskami w stronę innych osób w Internecie: **43,43%** (129)
- naruszaniem czyjejś prywatności w Internecie (np. kradzież kont i osobistych informacji, publikowanie danych osobowych, wysyłanie niechcianych treści itp.): **47,14%** (140)
- agresja elektroniczną w Internecie (zastraszaniem, grożeniem itp.): **55,56%** (165)
- nie wiem: **21,21%** (63)

Uczniowie zostali poproszeni również o wskazanie, czym według nich jest cyberprzemoc. Najczęściej wskazywano następujące odpowiedzi: „publikowaniem obraźliwych treści na czyis temat w Internecie” wybrało ją 58,92% uczniów oraz „naśmiewaniem się z kogoś w Internecie” wybrało ją 57,91% osób. Rzadziej wskazywano na: „agresja elektroniczną w Internecie (zastraszaniem, grożeniem itp.)” - 55,56% badanych uczniów, „naruszaniem czyjejś prywatności w Internecie (np. kradzież kont i osobistych informacji, publikowanie danych osobowych, wysyłanie niechcianych treści itp.)” - 47,14% osób, „przezwiskami w stronę innych osób w Internecie” - 43,43% respondentów oraz „nie wiem” - 21,21% ankietowanych.

12. Czy doznałeś/aś kiedykolwiek, którejs z niżej wymienionych form cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)?

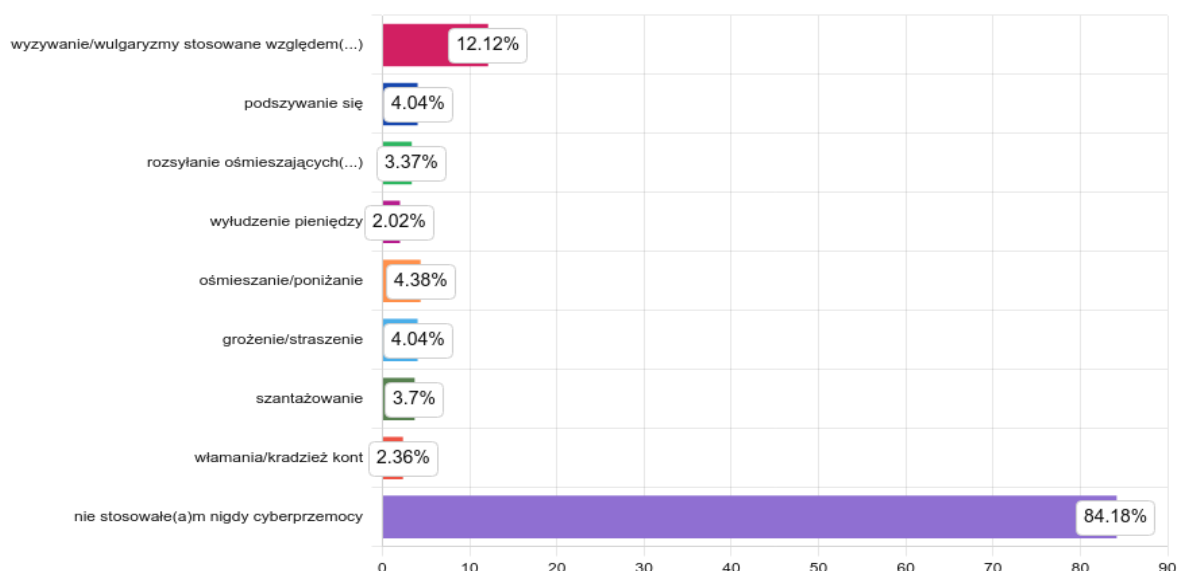
- wyzywanie/wulgaryzmy stosowane względem mojej osoby: **22,56%** (67)
- podszywanie się: **8,42%** (25)
- rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmików: **8,08%** (24)
- wyłudzenie pieniędzy: **4,04%** (12)
- ośmieszanie/poniżanie: **15,15%** (45)
- grożenie/straszenie: **9,43%** (28)
- szantażowanie: **7,74%** (23)
- włamania/kradzież kont: **8,75%** (26)
- nie doznałem/am nigdy cyberprzemocy: **65,66%** (195)

Następnie ankietowanych poproszono o wskazanie form cyberprzemocy, które zdarzyło im się kiedykolwiek doznać. Wskazywano następujące odpowiedzi: „nie doznałem/am nigdy cyberprzemocy” wybrało ją 65,66% osób oraz „wyzywanie/wulgaryzmy stosowane względem mojej osoby” wybrało ją 22,56% badanych. Rzadziej wskazywano na: „ośmieszanie/poniżanie” - 15,15% badanych mieszkańców, „groźenie/straszenie” - 9,43% osób, „włamania/kradzież kont” - 8,75% respondentów, „podszywanie się” - 8,42% ankietowanych, „rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmików” - 8,08% respondentów, „szantażowanie” - 7,74% osób oraz „wyłudzenie pieniędzy” – 4,04%.

13. Czy stosowałeś/aś kiedykolwiek, którejs z niżej wymienionych form cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)?

- wyzywanie/wulgaryzmy stosowane względem mojej osoby: **12,12%** (36)
- podszywanie się: **4,04%** (12)
- rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmików: **3,37%** (10)
- wyłudzenie pieniędzy: **2,02%** (6)
- ośmieszanie/poniżanie: **4,38%** (13)
- groźenie/straszenie: **4,04%** (12)
- szantażowanie: **3,7%** (11)
- włamania/kradzież kont: **2,36%** (7)
- nie stosowałem(a)m nigdy cyberprzemocy: **84,18%** (250)

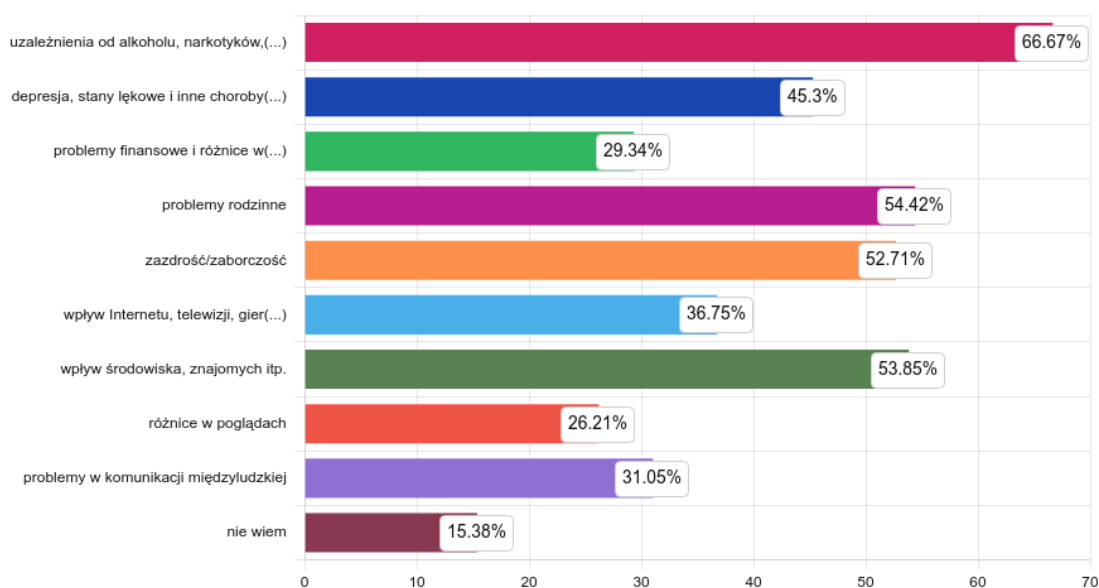

Następnie ankietowanych poproszono o wskazanie form cyberprzemocy, które zdarzyło im się stosować wobec innych osób. Wskazywano następujące odpowiedzi: „nie stosowałem(a)m nigdy cyberprzemocy” wybrało ją 84,18% osób oraz „wyzywanie/wulgaryzmy stosowane względem mojej osoby” wybrało ją 12,12% badanych. Rzadziej wskazywano na: „ośmieszanie/poniżanie” - 4,38% badanych mieszkańców, „podszycie się” - 4,04% osób, „grożenie/straszenie” - 4,04% respondentów, „szantażowanie” - 3,7% ankietowanych, „rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmików” - 3,37% respondentów, „włamania/kradzież kont” - 2,36% osób oraz „wyłudzenie pieniędzy” - 2,02% ankietowanych mieszkańców.

Wyniki badań uczniów klas 7-8 i szkół ponadpodstawowych

1. Które z wymienionych poniżej sytuacji Twoim zdaniem mogą wywoływać agresję/przemoc wśród młodzieży?

- uzależnienia od alkoholu, narkotyków, dopalaczy: **66,67%** (234)
- depresja, stany lękowe i inne choroby psychiczne: **45,3%** (159)
- problemy finansowe i różnice w dochodach rodziców: **29,34%** (103)
- problemy rodzinne: **54,42%** (191)
- zazdrość/zaborczość: **52,71%** (185)
- wpływ Internetu, telewizji, gier komputerowych itp.: **36,75%** (129)
- wpływ środowiska, znajomych itp.: **53,85%** (189)
- różnice w poglądach: **26,21%** (92)
- problemy w komunikacji międzyludzkiej: **31,05%** (109)
- nie wiem: **15,38%** (54)

Zdaniem uczniów agresja lub przemoc wśród młodzieży jest powodowana głównie przez: „uzależnienia od alkoholu, narkotyków, dopalaczy” - 66,67% osób oraz „problemy rodzinne” - 54,42% badanych. Rzadziej wskazywano na: „wpływ środowiska, znajomych itp.” - 53,85% badanych uczniów, „zazdrość/zaborczość” - 52,71% osób, „depresja, stany lękowe i inne choroby psychiczne” - 45,3% respondentów, „wpływ Internetu, telewizji, gier komputerowych itp.” - 36,75% ankietowanych, „problemy w komunikacji międzyludzkiej” - 31,05% respondentów, „problemy finansowe i różnice w dochodach rodziców” - 29,34% osób, „różnice w poglądach” - 26,21% ankietowanych uczniów, „nie wiem” - 15,38% ankietowanych.

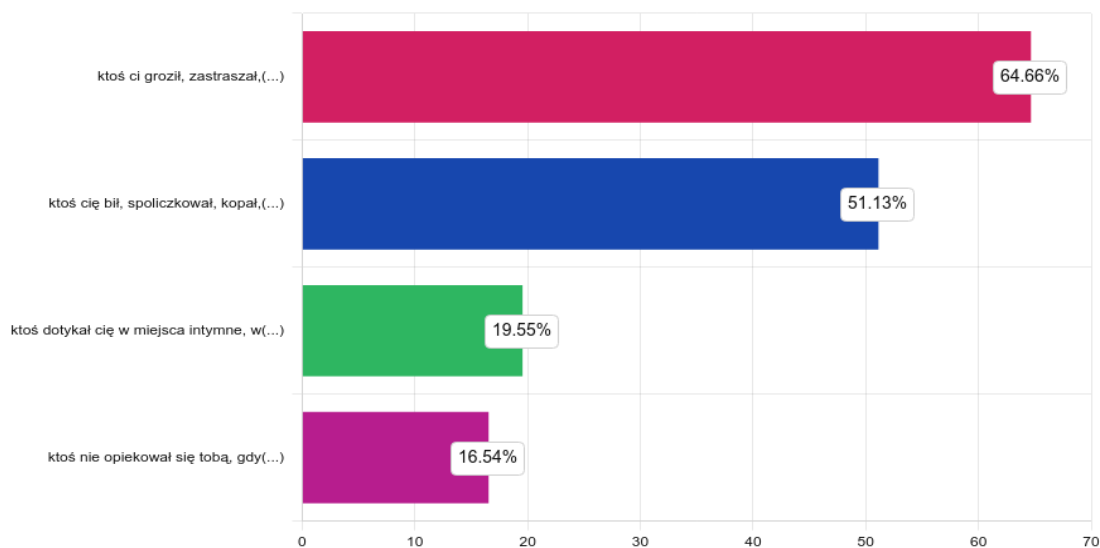
2. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

- tak: **37,89%** (133)
- nie: **62,11%** (218)

Respondenci najczęściej wskazywali odpowiedź „nie” - wybrało ją 62,11% uczniów. Druga w kolejności odpowiedź „tak” została wskazana przez 37,89% badanych uczniów.

3. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś?

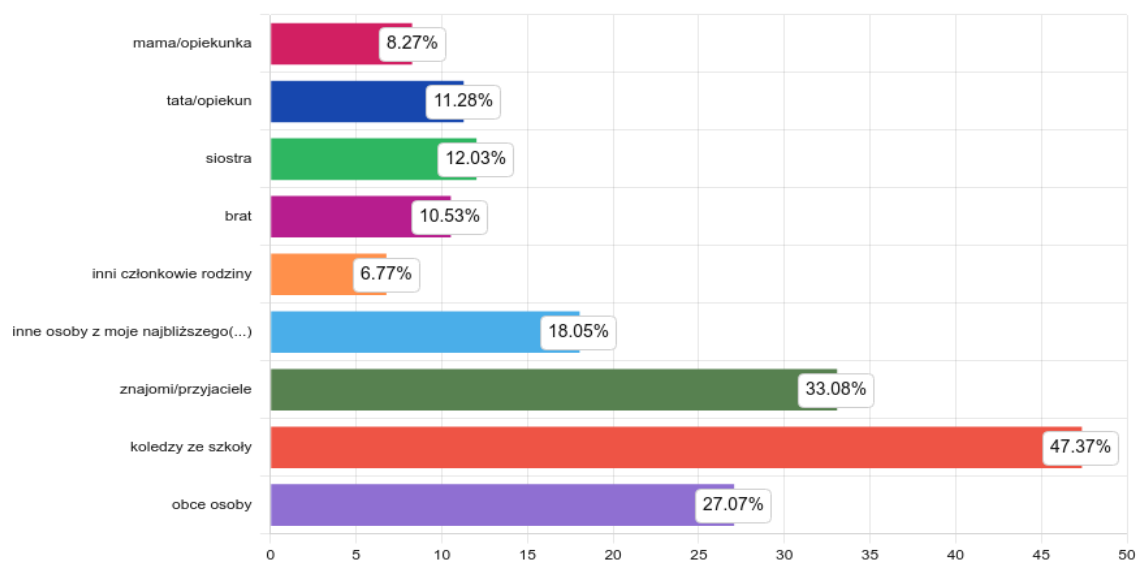
- ktoś ci groził, zastraszał, przezywał, upokarzał cię, wyśmiewał się z ciebie lub twojego wyglądu, zawstydział itp.: **64,66%** (86)
- ktoś cię bił, spoliczkował, kopał, szarpał, dusił, popychał itp.: **51,13%** (68)
- ktoś dotykał cię w miejsca intymne, w sposób, w który sobie tego nie życzyłeś/aś: **19,55%** (26)
- ktoś nie opiekował się tobą, gdy tego potrzebowałeś, np. gdy byłeś chory, głodny, przestraszony: **16,54%** (22)

Uczniowie, którzy doświadczyli przemocy, najczęściej spotykali się z następującymi zachowaniami: „ktoś ci groził, zastraszał, przezywał, upokarzał cię, wyśmiewał się z ciebie lub twojego wyglądu, zawstydział itp. ” - takiej odpowiedzi udzieliło 64,66% osób. W dalszej kolejności wskazywali na: „ktoś cię bił, spoliczkował, kopał, szarpał, dusił, popychał itp. ” - 51,13% uczniów, „ktoś dotykał cię w miejsca intymne, w sposób, w który sobie tego nie życzyłeś/aś ” - 19,55% ankietowanych uczniów. Najrzadziej uczniowie wskazywali odpowiedź „ktoś nie opiekował się tobą, gdy tego potrzebowałeś, np. gdy byłeś chory, głodny, przestraszony” - w ten sposób wskazywało 16,54% osób.

4. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

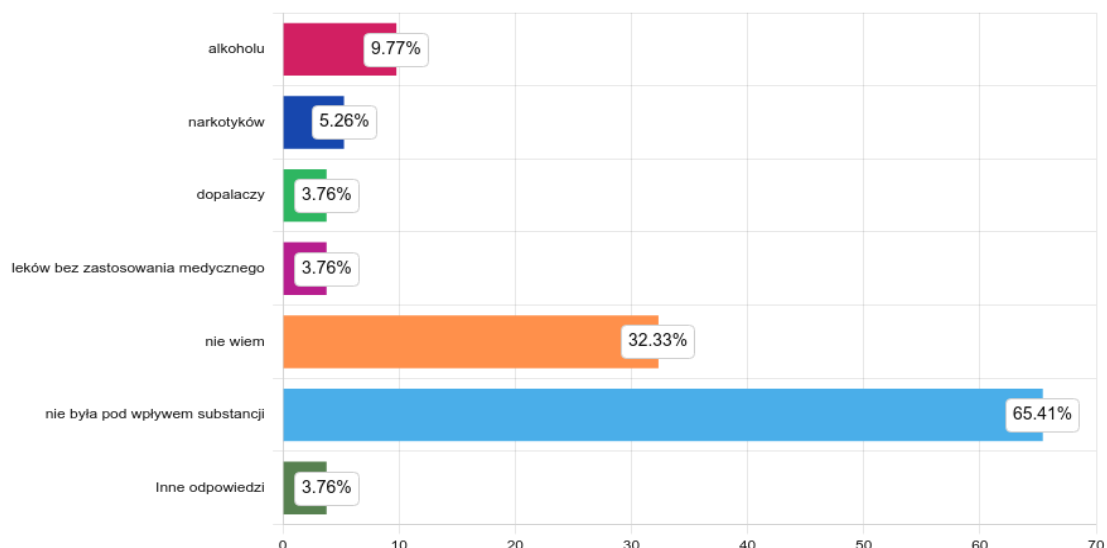
- mama/opiekunka: **8,27%** (11)
- tata/opiekun: **11,28%** (15)
- siostra: **12,03%** (16)
- brat: **10,53%** (14)
- inni członkowie rodziny: **6,77%** (9)
- inne osoby z mojego najbliższego otoczenia: **18,05%** (24)
- znajomi/przyjaciele: **33,08%** (44)
- koledzy ze szkoły: **47,37%** (63)
- obce osoby: **27,07%** (36)

Osobami stosującymi przemoc wobec respondentów były następujące osoby: „koledzy ze szkoły” - 47,37% osób oraz „znajomi/przyjaciele” - 33,08% badanych. Rzadziej wskazywano na: „obce osoby” - 27,07% badanych uczniów, „inne osoby z mojego najbliższego otoczenia” - 18,05% osób, „siostra” - 12,03% respondentów, „tata/opiekun” - 11,28% ankietowanych, „brat” - 10,53% respondentów, „mama/opiekunka” - 8,27% osób, „inni członkowie rodziny” - 6,77% ankietowanych uczniów.

5. Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc była pod wpływem:

- alkoholu: **9,77%** (13)
- narkotyków: **5,26%** (7)
- dopalaczy: **3,76%** (5)
- leków bez zastosowania medycznego: **3,76%** (5)
- nie wiem: **32,33%** (43)
- nie była pod wpływem substancji: **65,41%** (87)
- Inne odpowiedzi: **3,76%** (5)

Inne odpowiedzi:

- brak lub odpowiedź nieczytelna (5)

Uczniów poproszono również o wskazanie czy osoby, które stosowały wobec nich przemoc były pod wpływem środków psychoaktywnych. Najczęściej wskazywano odpowiedź „nie była pod wpływem substancji” - 65,41% osób oraz „nie wiem” - 32,33% badanych. Rzadziej wskazywano na: „alkoholu” - 9,77% badanych uczniów, „narkotyków” - 5,26% osób, „dopalaczy” - 3,76% respondentów, „leków bez zastosowania medycznego” - 3,76% ankietowanych.

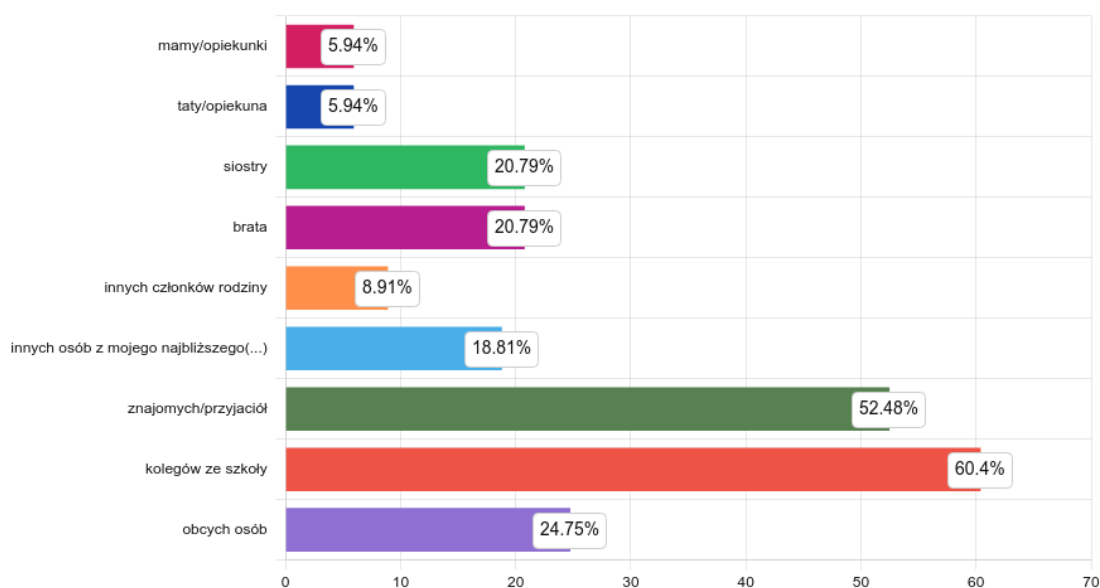
6. Czy zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?

- tak: **28,77%** (101)
- nie: **71,23%** (250)

Uczniowie najczęściej wskazywali odpowiedź „nie” - wybrało ją 71,23% ankietowanych. Druga w kolejności odpowiedź „tak” została wskazana przez 28,77% badanych uczniów.

7. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

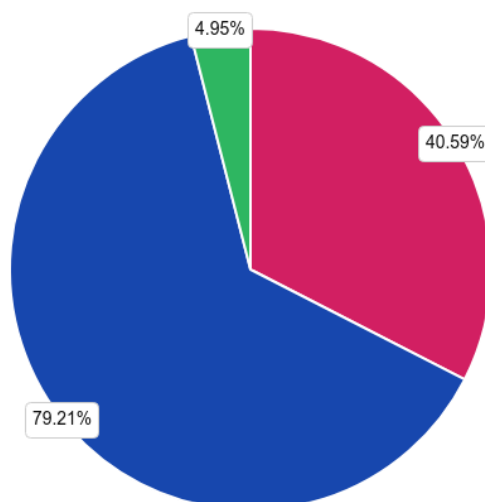
- mamy/opiekunki: **5,94%** (6)
- taty/opiekuna: **5,94%** (6)
- siostry: **20,79%** (21)
- brata: **20,79%** (21)
- innych członków rodziny: **8,91%** (9)
- innych osób z mojego najbliższego otoczenia: **18,81%** (19)
- znajomych/przyjaciół: **52,48%** (53)
- kolegów ze szkoły: **60,4%** (61)
- obcych osób: **24,75%** (25)

Uczniowie wskazywali, iż zdarzyło im się stosować przemoc wobec: „kolegów ze szkoły” wybrało ją 60,4% osób oraz „znajomych/przyjaciół” wybrało ją 52,48% badanych. Rzadziej wskazywano na: „obcych osób” - 24,75% badanych uczniów, „siostry” - 20,79% osób, „brata” - 20,79% respondentów, „innych osób z mojego najbliższego otoczenia” - 18,81% ankietowanych, „innych członków rodziny” - 8,91% respondentów, „mamy/opiekunki” - 5,94% osób oraz „taty/opiekuna” - 5,94% uczniów.

8. Jakiego rodzaju przemoc stosowałeś/aś?

- groziłeś/aś, zastraszając/aś, przezywałeś/aś, upokarzałeś/aś, wyśmiewałeś/aś, zawstydzając/aś itp.: **40,59%** (41)
- biłeś/aś, spoliczkowałeś/aś, kopałeś/aś, szarpałeś/aś, dusiłeś/aś, popychałeś/aś itp.: **79,21%** (80)
- dotykałeś/aś kogoś w miejsca intymne, w sposób, w który sobie tego nie życzył/a: **4,95%** (5)

Uczniowie, którzy stosowali przemoc, najczęściej robili to w następujący sposób: „biłeś/aś, spoliczkowałeś/aś, kopłeś/aś, szarpałeś/aś, dusiłeś/aś, popychałeś/aś itp.” - takiej odpowiedzi udzieliło 79,21% osób. W dalszej kolejności wskazywali na: „groziłeś/aś, zastraszałeś/aś, przezywałeś/aś, upokarzałeś/aś, wyśmiewałeś/aś, zawstydzasz/aś itp.” - 40,59% uczniów oraz „dotykałeś/aś kogoś w miejsca intymne, w sposób, w który sobie tego nie życzył/a” - 4,95% ankietowanych uczniów.

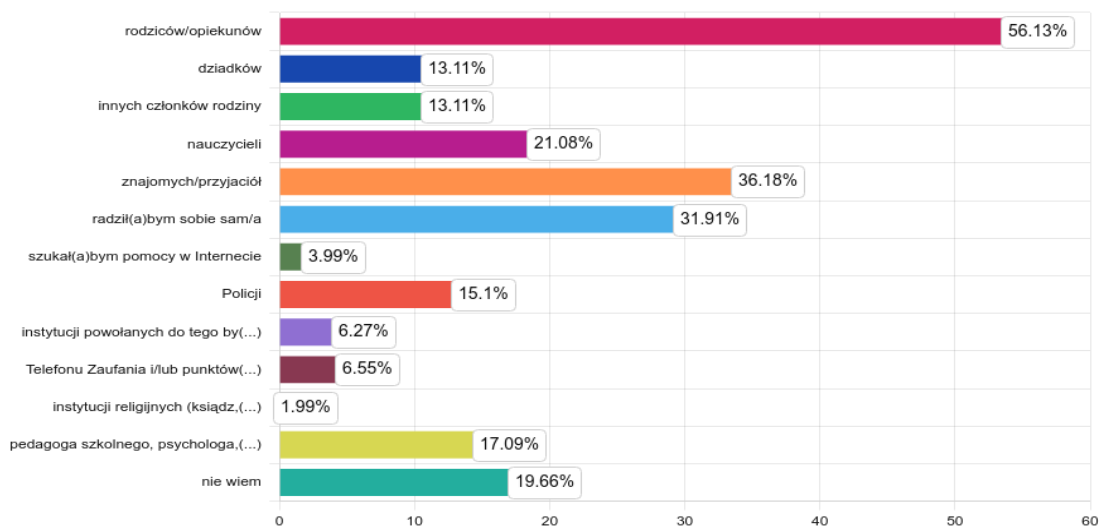
9. Czy Twoim zdaniem w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

- tak: **43,3%** (152)
- nie: **23,36%** (82)
- nie wiem: **33,33%** (117)

Większość uczniów w odpowiedzi na pytanie dotyczące występowania przemocy w ich szkole wskazało odpowiedź „tak” - takiej odpowiedzi udzieliło 43,3%. W dalszej kolejności wskazywali na odpowiedzi: „nie wiem” - 33,33% uczniów oraz „nie” - 23,36% badanych

10. Do kogo zwrócił/a byś się o pomoc w razie problemu przemocy?

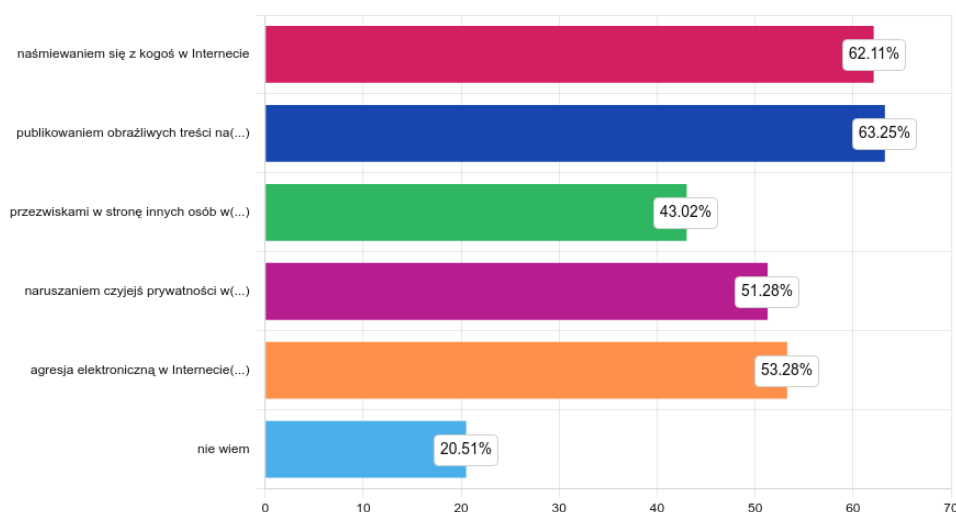
- rodziców/opiekunów: **56,13%** (197)
- dziadków: **13,11%** (46)
- innych członków rodziny: **13,11%** (46)
- nauczycieli: **21,08%** (74)
- znajomych/przyjaciół: **36,18%** (127)
- radził(a)bym sobie sam/a: **31,91%** (112)
- szukał(a)bym pomocy w Internecie: **3,99%** (14)
- Policji: **15,1%** (53)
- instytucji powołanych do tego by pomagać (Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta/Gminy, Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny itp.): **6,27%** (22)
- Telefonu Zaufania i/lub punktów konsultacyjnych: **6,55%** (23)
- instytucji religijnych (ksiądz, zakonnik, rabin, pop, imam itp.): **1,99%** (7)
- pedagoga szkolnego, psychologa, terapeuty lub innego specjalisty: **17,09%** (60)
- nie wiem: **19,66%** (69)

Uczniowie w sytuacji problemu przemocy zwróciliby się z prośbą o pomoc do: „rodziców/opiekunów” - 56,13% uczniów. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali odpowiedzi: „znajomych/przyjaciół” - 36,18% osób, „radził(a)bym sobie sam/a” - 31,91% badanych, „nauczycieli” - 21,08% badanych uczniów, „nie wiem” - 19,66% ankietowanych, „pedagoga szkolnego, psychologa, terapeuty lub innego specjalisty” - 17,09% badanych, „Policji” - 15,1% badanych uczniów, „dziadków” - 13,11% uczniów, „innych członków rodziny” - 13,11% respondentów, „Telefonu Zaufania i/lub punktów konsultacyjnych” - 6,55% badanych uczniów, instytucji powołanych do tego by pomagać (Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta/Gminy, Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny itp.)” - 6,27% ankietowanych, szukał(a)bym pomocy w Internecie” - 3,99% uczniów oraz instytucji religijnych (ksiądz, zakonnik, rabin, pop, imam itp.)” - 1,99% badanych uczniów.

11. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc?

- naśmiewaniem się z kogoś w Internecie: **62,11%** (218)
- publikowaniem obraźliwych treści na czyiś temat w Internecie: **63,25%** (222)
- przezwiskami w stronę innych osób w Internecie: **43,02%** (151)
- naruszaniem czyjejs prywatności w Internecie (np. kradzież kont i osobistych informacji, publikowanie danych osobowych, wysyłanie niechcianych treści itp.): **51,28%** (180)
- agresja elektroniczną w Internecie (zastraszaniem, grożeniem itp.): **53,28%** (187)
- nie wiem: **20,51%** (72)

Uczniowie zostali poproszeni również o wskazanie, czym według nich jest cyberprzemoc. Najczęściej wskazywano następujące odpowiedzi: „publikowaniem obraźliwych treści na czyiś temat w Internecie” wybrało ją 63,25% uczniów oraz „naśmiewaniem się z kogoś w Internecie” wybrało ją 62,11% osób. Rzadziej wskazywano na: „agresja elektroniczną w Internecie (zastraszaniem, grożeniem itp.)” - 53,28% badanych uczniów, „naruszaniem czyjejs prywatności w Internecie (np. kradzież kont i osobistych informacji, publikowanie danych osobowych, wysyłanie niechcianych treści itp.)” - 51,28% osób, „przezwiskami w stronę innych osób w Internecie” - 43,02% respondentów oraz „nie wiem” - 20,51% ankietowanych, nie stosowałem/am nigdy cyberprzemocy: **76,92%** (270)

Następnie ankietowanych poproszono o wskazanie form cyberprzemocy, które zdarzyło im się stosować wobec innych osób. Wskazywano następujące odpowiedzi: „nie stosowałem/am nigdy cyberprzemocy” wybrało ją 76,92% osób oraz „wyzywanie/wulgaryzmy stosowane względem mojej osoby” wybrało ją 20,23% badanych. Rzadziej wskazywano na: „ośmieszanie/poniżanie” - 9,69% badanych mieszkańców, „rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmików” - 7,41% osób, „podszywanie się” - 5,98% respondentów, „grożenie/straszenie” - 5,13% ankietowanych, „szantażowanie” - 4,27% respondentów, „włamania/kradzież kont” - 3,99% osób oraz „wyłudzenie pieniędzy” - 3,42% ankietowanych mieszkańców.

Wyniki badań dorosłych mieszkańców

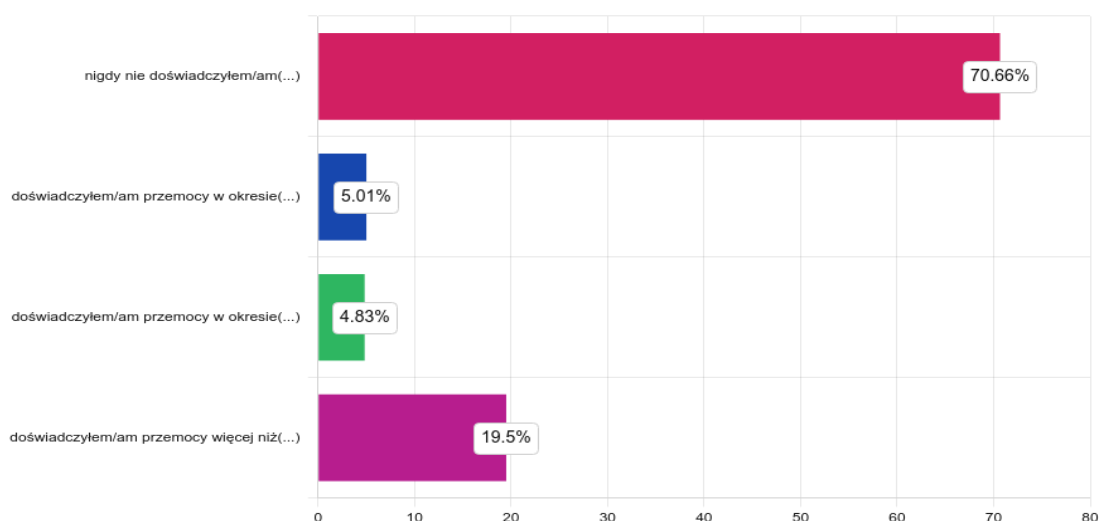
1. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

- tak: **30,95%** (173)
- nie: **45,08%** (252)
- nie wiem: **23,97%** (134)

Kolejne pytanie miało na celu sprawdzenie, czy ankietowani mieszkańcy znają osoby, które doświadczają przemocy domowej. Respondenci najczęściej wskazywali odpowiedź „nie” - wybrało ją 45,08%. Druga w kolejności odpowiedź „tak” została wskazana przez 30,95% badanych. Najmniej spośród ankietowanych mieszkańców, tj. 23,97% wskazało odpowiedź „nie wiem”.

2. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć jakichkolwiek form przemocy? Jeżeli tak, to kiedy ostatnio?

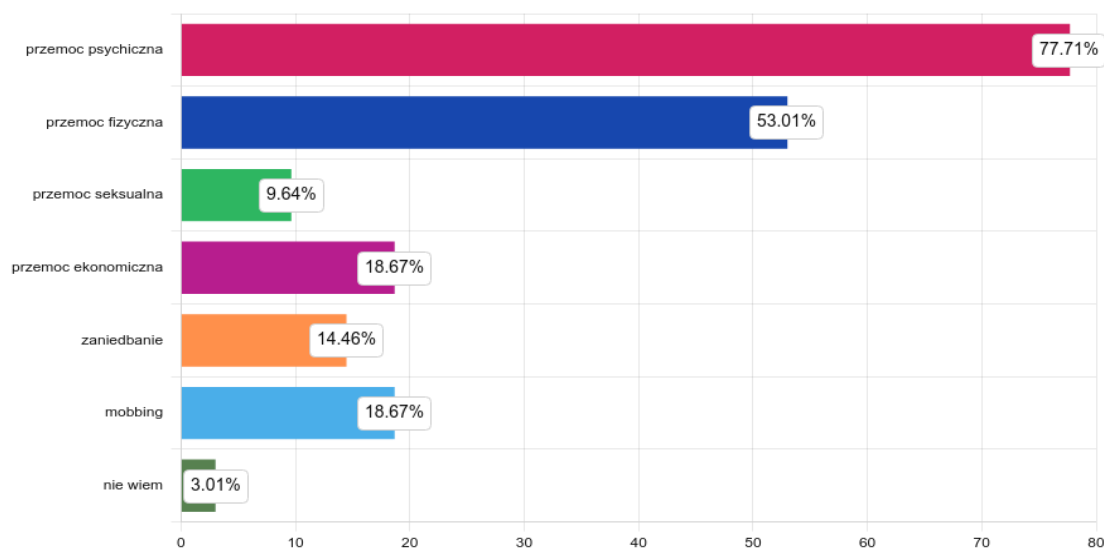
- nigdy nie doświadczyłem/am jakichkolwiek formy przemocy: **70,66%** (395)
- doświadczyłem/am przemocy w okresie ostatnich 30 dni: **5,01%** (28)
- doświadczyłem/am przemocy w okresie ostatnich 12 miesięcy: **4,83%** (27)
- doświadczyłem/am przemocy więcej niż 12 miesięcy temu: **19,5%** (109)

Następnie respondentów zapytano, czy zdarzyło im się doświadczyć kiedykolwiek przemocy. Respondenci najczęściej wskazywali odpowiedź „nigdy nie doświadczyłem/am jakichkolwiek formy przemocy” - wybrało ją badanych osób. Druga w kolejności odpowiedź „doświadczyłem/am przemocy więcej niż 12 miesięcy temu” została wskazana przez 19,5% badanych mieszkańców. Rzadziej anektowani zaznaczali odpowiedź „doświadczyłem/am przemocy w okresie ostatnich 30 dni” - 5,01% osób oraz odpowiedź „doświadczyłem/am przemocy w okresie ostatnich 12 miesięcy” - 4,83% ankietowanych.

3. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a?

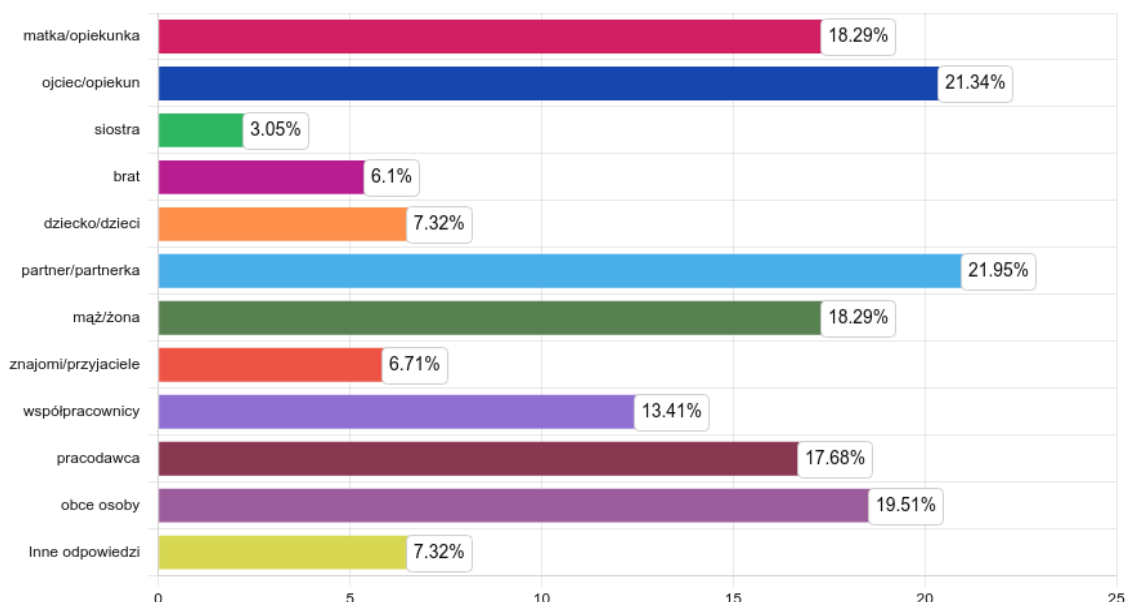
- przemoc psychiczna: **77,71%** (129)
- przemoc fizyczna: **53,01%** (88)
- przemoc seksualna: **9,64%** (16)
- przemoc ekonomiczna: **18,67%** (31)
- zaniedbanie: **14,46%** (24)
- mobbing: **18,67%** (31)
- nie wiem: **3,01%** (5)

Mieszkańcy, którzy doświadczyli przemocy, najczęściej spotykali się z następującymi formami przemocy: „przemoc psychiczna” - takiej odpowiedzi udzieliło 77,71% osób. W dalszej kolejności wskazywali na: „przemoc fizyczna” - 53,01%, „przemoc ekonomiczna” 18,67%, „mobbing” - 18,67%, „zaniedbanie” – 14,46%, „przemoc seksualna” - 9,64% oraz „nie wiem” – 3,01%.

4. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?

- matka/opiekunka: **18,29%** (30)
- ojciec/opiekun: **21,34%** (35)
- siostra: **3,05%** (5)
- brat: **6,1%** (10)
- dziecko/dzieci: **7,32%** (12)
- partner/partnerka: **21,95%** (36)
- mąż/żona: **18,29%** (30)
- znajomi/przyjaciele: **6,71%** (11)
- współpracownicy: **13,41%** (22)
- pracodawca: **17,68%** (29)
- obce osoby: **19,51%** (32)
- Inne odpowiedzi: **7,32%** (12)

Inne odpowiedzi:

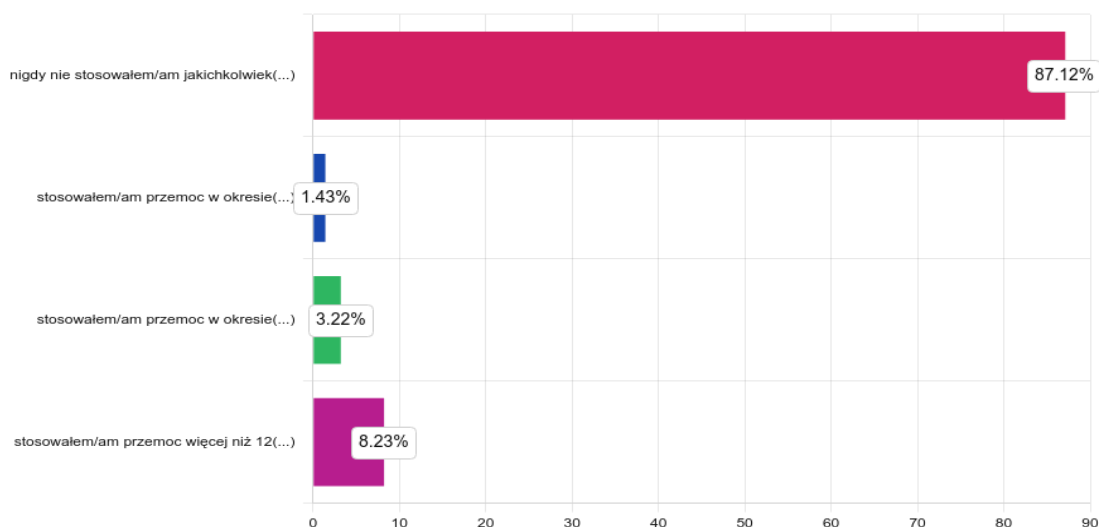
- brak lub odpowiedź nieczytelna (10)
- sąsiad
- Babcia

Osobami stosującymi przemoc wobec respondentów były następujące osoby: „partner/partnerka” - 21,95% osób oraz „ojciec/opiekun” - 21,34% badanych. Rzadziej wskazywano na: „obce osoby” - 19,51% badanych mieszkańców, „matka/opiekunka” - 18,29% osób, „mąż/żona” - 18,29% respondentów, „pracodawca” - 17,68% ankietowanych, „współpracownicy” - 13,41% respondentów, „dziecko/dzieci” - 7,32% osób, „Inne odpowiedzi” - 7,32% ankietowanych, „znajomi/przyjaciele” - 6,71% ankietowanych oraz „brat” - 6,1% mieszkańców.

5. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i jakiegokolwiek formy przemocy wobec drugiej osoby? Jeżeli tak, to kiedy ostatnio?

- nigdy nie stosowałem/am jakichkolwiek form przemocy: **87,12%** (487)

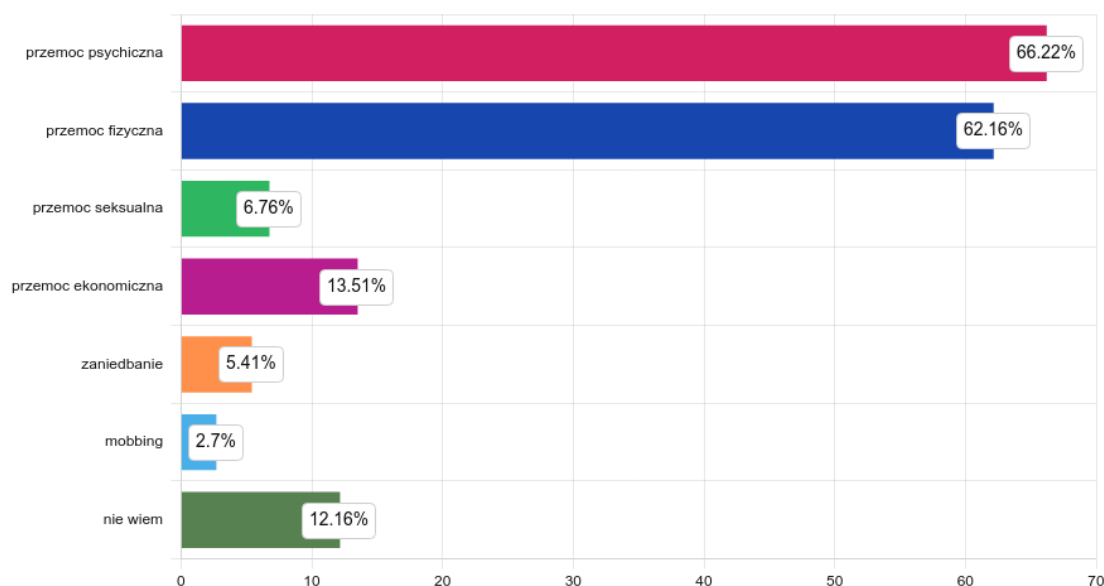
- stosowałem/am przemoc w okresie ostatnich 30 dni: **1,43%** (8)
- stosowałem/am przemoc w okresie ostatnich 12 miesięcy: **3,22%** (18)
- stosowałem/am przemoc więcej niż 12 miesięcy temu: **8,23%** (46)

Mieszkańcy najczęściej wskazywali odpowiedź „nigdy nie stosowałem/am jakichkolwiek form przemocy” - wybrało ją 87,12% spośród 559 badanych osób. Druga w kolejności odpowiedź „stosowałem/am przemoc więcej niż 12 miesięcy temu” została wskazana przez 8,23% ankietowanych. Rzadziej wskazywano następujące odpowiedzi: „stosowałem/am przemoc w okresie ostatnich 12 miesięcy” - 3,22% respondentów. Najmniej spośród respondentów tj. 1,43% - odpowiedziało „stosowałem/am przemoc w okresie ostatnich 30 dni”.

6. Jaki rodzaj przemocy Pan/i stosował/a?

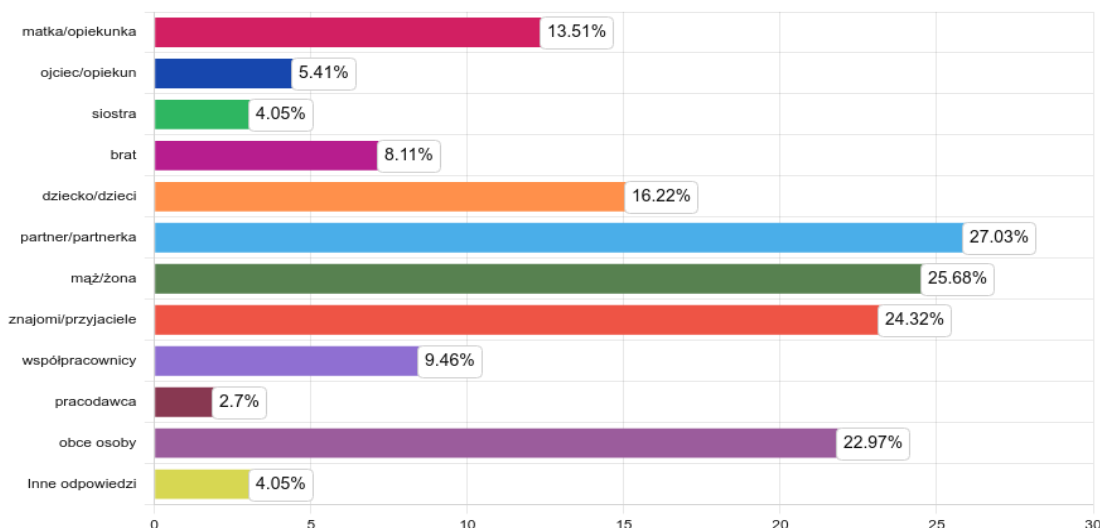
- przemoc psychiczna: **66,22%** (49)
- przemoc fizyczna: **62,16%** (46)
- przemoc seksualna: **6,76%** (5)
- przemoc ekonomiczna: **13,51%** (10)
- zaniedbanie: **5,41%** (4)
- mobbing: **2,7%** (2)
- nie wiem: **12,16%** (9)

Ankietowani, którzy stosowali zachowania przemocowe, deklaruowali, iż była to: „przemoc psychiczna” - 66,22%, „przemoc fizyczna” - 62,16%, „przemoc ekonomiczna” 13,51%, „nie wiem” - 12,16%, „przemoc seksualna” - 6,76%, „zaniedbanie” - 5,41% oraz „mobbing” – 2,7%.

7. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i przemoc?

- matka/opiekunka: **13,51%** (10)
- ojciec/opiekun: **5,41%** (4)
- siostra: **4,05%** (3)
- brat: **8,11%** (6)
- dziecko/dzieci: **16,22%** (12)
- partner/partnerka: **27,03%** (20)
- mąż/żona: **25,68%** (19)
- znajomi/przyjaciele: **24,32%** (18)
- współpracownicy: **9,46%** (7)
- pracodawca: **2,7%** (2)
- obce osoby: **22,97%** (17)
- Inne odpowiedzi: **4,05%** (3)

Inne odpowiedzi:

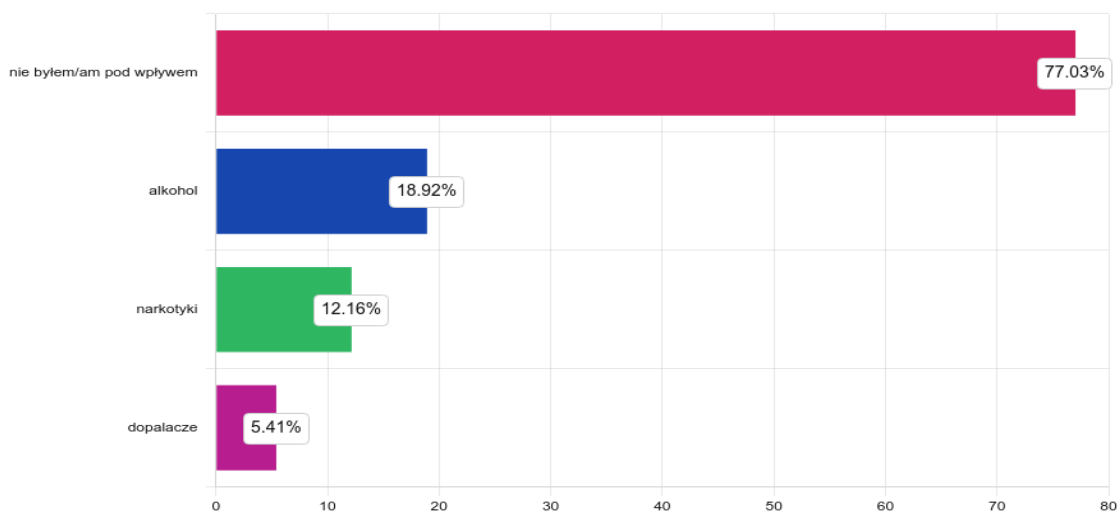
- brak lub odpowiedź nieczytelna (3)

Mieszkańcy wskazywali, iż zdarzyło im się stosować przemoc wobec: „partner/partnerka” - 27,03%, „mąż/żona” - 25,68%, „znajomi/przyjaciele” - 24,32%, „obce osoby” - 22,97%, „dziecko/dzieci” - 16,22%, „matka/opiekunka” - 13,51%, „współpracownicy” - 9,46%, „brat” - 8,11%, „ojciec/opiekun” - 5,41%, „siostra” - 4,05% oraz „Inne odpowiedzi” – 4,05%.

8. Czy stosując przemoc był/a Pan/i pod wpływem wymienionych środków psychoaktywnych?

- nie byłem/am pod wpływem: **77,03%** (57)
- alkohol: **18,92%** (14)
- narkotyki: **12,16%** (9)

- dopalacze: **5,41%** (4)

Mieszkańcy, którzy stosowali zachowania przemocowe deklarowali, iż: „nie byłem/am pod wpływem” była to odpowiedź wskazywana najczęściej - została wybierana przez 77,03% osób. Druga w kolejności odpowiedź „alkohol” została wybrana przez stanowiło 18,92% próby. W dalszej kolejności wskazywano odpowiedzi: „narkotyki” - 12,16% osób. Najmniej spośród respondentów 5,41% badanych wskazało odpowiedź "dopalacze".

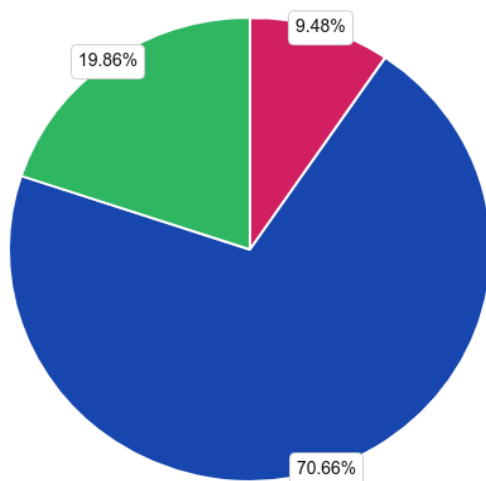
9. Czy Pana/i zdaniem istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy?

- Tak: **12,16%** (68)
- nie: **69,23%** (387)
- nie wiem: **18,6%** (104)

Z punktu widzenia niniejszej diagnozy istotne wydaje się podejście mieszkańców do stosowania przemocy. Największa część respondentów wskazała odpowiedź „nie”- wskazało ją 69,23% osób. Druga w kolejności była odpowiedź „nie wiem” - zaznaczyło ją 18,6% badanych. Najmniej spośród ankietowanych, tj. 12,16% - wskazało odpowiedź „tak”.

10. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

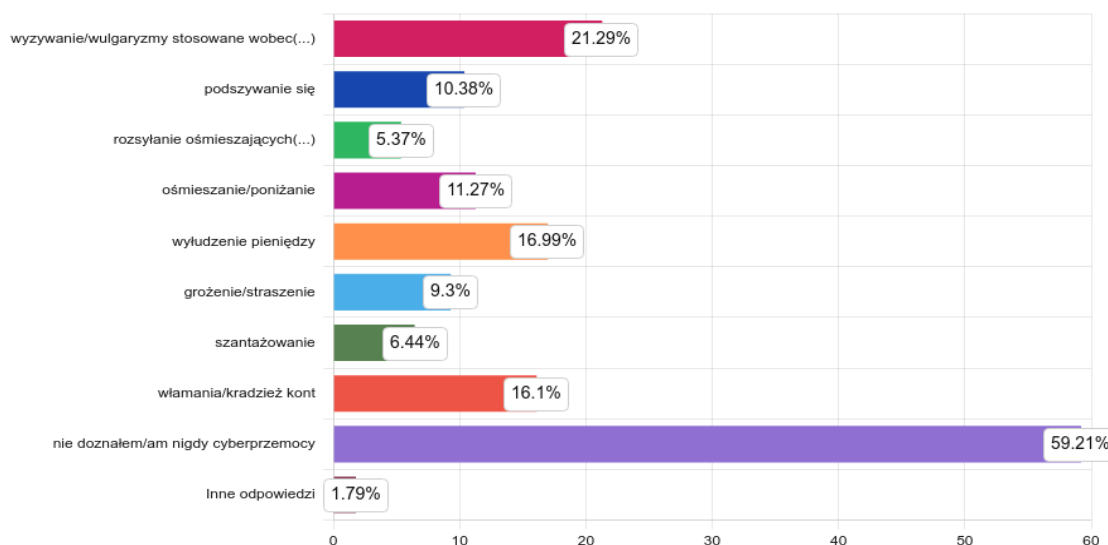
- tak: **9,48%** (53)
- nie: **70,66%** (395)
- nie wiem: **19,86%** (111)

Natomiast jeśli chodzi o stosunek ankietowanych mieszkańców do stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci to największa część respondentów wskazała odpowiedź „nie” - wskazało ją 70,66% osób. Druga w kolejności była odpowiedź „nie wiem” - zaznaczyło ją 19,86% badanych. Najmniej spośród ankietowanych, tj. 9,48% wskazało odpowiedź „tak”.

11. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć kiedykolwiek, którejs z niżej wymienionych form cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)?

- wyzywanie/wulgaryzmy stosowane wobec mojej osoby: **21,29%** (119)
- podszywanie się: **10,38%** (58)
- rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów: **5,37%** (30)
- ośmieszanie/poniżanie: **11,27%** (63)
- wyłudzenie pieniędzy: **16,99%** (95)
- grożenie/straszenie: **9,3%** (52)
- szantażowanie: **6,44%** (36)
- włamania/kradzież kont: **16,1%** (90)
- nie doznałem/am nigdy cyberprzemocy: **59,21%** (331)
- Inne odpowiedzi: **1,79%** (10)

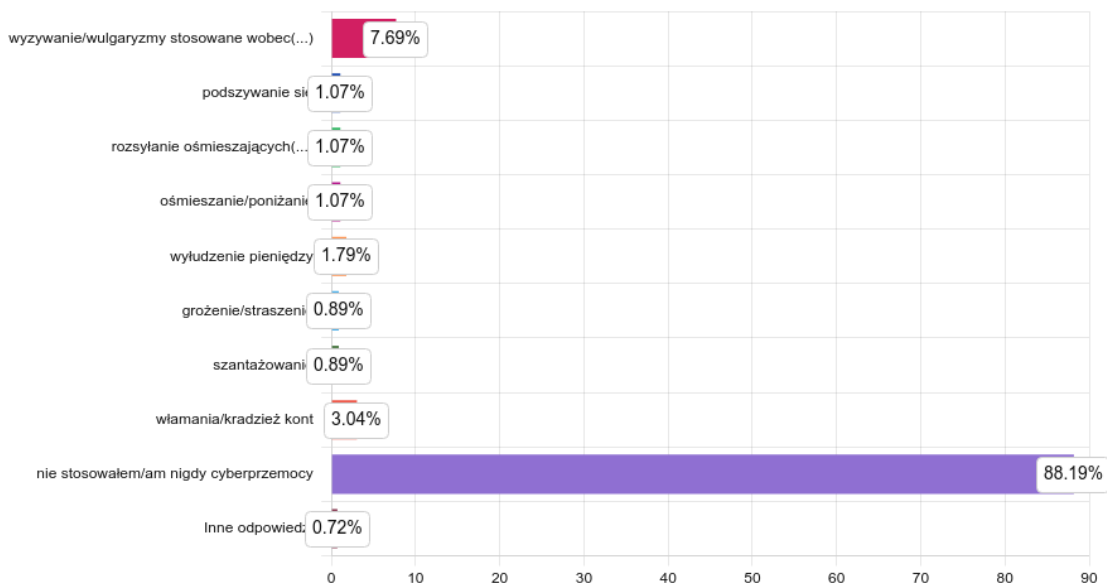
Inne odpowiedzi:

- brak lub odpowiedź nieczytelna (8)
- krytyczne uwagi
- spam

Respondentów zapytano także, czy zdarzyło im się doświadczyć kiedykolwiek cyberprzemocy. Jeśli tak to poproszono ich o wskazanie jakie to były zachowania. Najczęściej wskazywano: „nie doznałem/am nigdy cyberprzemocy” wybrało ją 59,21% osób oraz „wyzywanie/wulgaryzmy stosowane wobec mojej osoby” wybrało ją 21,29% badanych. Rzadziej wskazywano na: „wyłudzenie pieniędzy” - 16,99% badanych mieszkańców, „włamania/kradzież kont” - 16,1% osób, „ośmieszanie/poniżanie” - 11,27% respondentów, „podszywanie się” - 10,38% ankietowanych, „grożenie/straszenie” - 9,3% respondentów, „szantażowanie” - 6,44% osób oraz „rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów” - 5,37% respondentów.

12. Czy zdarzyło się Panu/i stosować kiedykolwiek, którejs z niżej wymienionych form cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)?

- wyzywanie/wulgaryzmy stosowane wobec innych osób: **7,69%** (43)
- podszywanie się: **1,07%** (6)
- rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów: **1,07%** (6)
- ośmieszanie/poniżanie: **1,07%** (6)
- wyłudzenie pieniędzy: **1,79%** (10)
- grożenie/straszenie: **0,89%** (5)
- szantażowanie: **0,89%** (5)
- włamania/kradzież kont: **3,04%** (17)
- nie stosowałem/am nigdy cyberprzemocy: **88,19%** (493)
- Inne odpowiedzi: **0,72%** (4)

Inne odpowiedzi:

- brak lub odpowiedź nieczytelna (4)

Następnie ankietowanych poproszono o wskazanie form cyberprzemocy, które zdarzyło im się stosować wobec innych osób. Wskazywano następujące odpowiedzi: „nie stosowałem/am nigdy cyberprzemocy” wybrało ją 88,19% osób oraz „wyzywanie/wulgaryzmy stosowane wobec innych osób” wybrało ją 7,69% badanych. Rzadziej wskazywano na: „włamania/kradzież kont” - 3,04% badanych mieszkańców, „wyłudzenie pieniędzy” - 1,79% osób, „podszywanie się” - 1,07% respondentów, „rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów” - 1,07% ankietowanych, „ośmieszanie/poniżanie” - 1,07% respondentów, „grożenie/straszenie” - 0,89% osób oraz „szantażowanie” - 0,89% respondentów.

Skala zjawiska przemocy wśród mieszkańców

30,95% ankietowanych zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w domu. W okresie ostatnich 30 dni przemocy doznało 5,01% osób, natomiast w ostatnim roku 4,83% ankietowanych. Największa część respondentów tj. 19,5% osób doświadczyło różnych form przemocy więcej niż 12 miesięcy temu.

Ankietowani, którzy doświadczali przemocy przyznawali, iż była to przemoc psychiczna (77,71%), rzadziej przemoc fizyczna (53,01%), przemoc ekonomiczna (18,67%), mobbing (18,67%), przemoc seksualna (9,64%) oraz zaniedbanie (14,46%).

Osobami stosującymi przemoc wobec respondentów były najczęściej partner/partnerka (21,95%). Zachowania przemocowe stosowało 12,88% ankietowanych mieszkańców, w tym 1,43% w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem. Ankietowani stosowali głównie przemoc psychiczną (66,22%) oraz fizyczną (56,52%). Przemoc stosowali głównie wobec partnera/partnerki (27,03%). Osoby stosujące przemoc nie były pod wpływem środków psychoaktywnych (77,03%).

Skala zjawiska przemocy wśród uczniów

Przemocy doświadczyło 33,33% młodszych uczniów i 37,89% uczniów starszych. Przemocy częściej doświadczali uczniowie klas 7-8 i SPP. Przemoc wobec uczniów stosowali głównie koledzy ze szkoły (52,53% uczniów młodszych oraz 47,37% uczniów starszych). Uczniowie młodszy doświadczali głównie przemocy psychicznej (60,61%). Rzadziej doświadczali przemocy fizycznej (46,46%). Starsi uczniowie najczęściej doświadczali przemocy psychicznej (64,66%).

Przemoc wobec innych osób stosowało 20,88% uczniów klas 4-6 oraz 28,77% uczniów klas 7-8 i SPP. Wśród uczniów młodszych 37,37% uważa, że w ich szkołach występuje przemoc między uczniami. Natomiast w przypadku uczniów klas 7-8 odpowiedź twierdzącą wskazało 43,3% uczniów.

Przeprowadzone badania, oparte na badaniu ankietowym, pozwalają wnioskować, że w Gminie Pyrzyce mieszkańcy doświadczają problemu przemocy w rodzinach. Skala problemów jednak nie przybiera dużych rozmiarów. Zgromadzony w przebiegu badań materiał empiryczny umożliwi stworzenie kompleksowego programu działań naprawczych. Niezbędne będzie podjęcie szeroko zakrojonych i odgórnie skoordynowanych działań mających na celu transformację uwidocznionych obszarów problemowych przez osoby oraz instytucje bezpośrednio zaangażowane w tworzenie programu profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych.

Poniżej zaprezentowano jedynie możliwe kierunki działań w tym zakresie, które mogą stanowić inspirację do dalszej pracy na najbliższe lata w zakresie przeciwdziałania

problemom społecznym. W świetle przedstawionych wyników badań **rekomenduje się** podejmowanie oddziaływań we wskazanych niżej, obszarach:

- 1. Realizacja kampanii społecznych w zakresie przemocy domowej, wychowania bez przemocy, relacji i komunikacji w rodzinach. 30,95% ankietowanych mieszkańców zna w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy w swoim domu.**
- 2. Wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem przemocy. Profesjonalna pomoc pomoże zmniejszyć skutki związane z występowaniem przemocy domowej na poziomie rodzinnym, jak i społeczności lokalnej.**
- 3. Wczesna diagnoza środowisk rodzinnych pod kątem zagrożenia przemocą, obejmująca interdyscyplinarne działania służące rozpoznaniu problemu oraz zaplanowaniu adekwatnych działań zaradczych.**
- 4. Rozwój poradnictwa specjalistycznego, wsparcia socjalnego oraz pracy terapeutycznej z dziećmi, osobami dorosłymi i całymi rodzinami zagrożonymi i doświadczającymi przemocy domowej.**
- 5. Wspieranie tworzenia i funkcjonowania grup wsparcia i samopomocowych dla osób a także rodzin doświadczających przemocy.**
- 6. Zapewnienie ogólnodostępnej pomocy terapeutycznej dla dzieci doświadczających przemocy.**
- 7. Wzmocnienie współpracy interdyscyplinarnej i sprawny przepływ informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.**
- 8. Ustawiczne zwiększanie kompetencji pracowników służb społecznych m.in. w zakresie diagnozy przemocy domowej, aspektów prawnych tych problemów i sposobów ich rozwiązywania, mechanizmów współpracy międzyinstytucjonalnej.**
- 9. Wdrożenie wskazanych wyżej rekomendacji może stanowić długi proces, ponieważ wymaga z jednej strony działań realizowanych na bieżąco, zapewniających stałe oddziaływanie profilaktyczne oraz wsparcie osobom zagrożonym i dotkniętym problemem przemocy. Z drugiej strony natomiast należy rozważyć i podjąć działania długoterminowe, uwzględniające obecne i przyszłe uwarunkowania, służące wzmocnieniu zasobów instytucjonalnych gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy oraz zapewnieniu, osobom tego potrzebującym, dostępu do specjalistycznej pomocy.**

VI. Zasoby instytucjonalne Gminy Pyrzyce

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej odbywać się będzie w oparciu o współpracę i zaangażowanie wielu instytucji i organizacji posiadających w swojej ofercie działania m.in. z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. W skład systemu przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Pyrzyce wchodzi podmioty wskazane poniżej:

- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej
- Ośrodek Pomocy Społecznej
- Pełnomocnik Burmistrza Pyrzyc ds. Uzależnień i Zdrowia
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminny Punkt Wsparcia
- Placówka Wsparcia Dziennego
- Klub Młodzieżowy
- Świetlice środowiskowe

- Komenda Powiatowa Policji
- Straż Miejska
- Podstawowa opieka zdrowotna
- Placówki oświatowe
- Prokuratura Rejonowa
- Sąd Rejonowy w Stargardzie
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Organizacje pozarządowe
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

VII. Adresaci programu

Program skierowany jest do:

- 1) ogółu społeczności lokalnej, w tym osób zagrożonych przemocą domową,
- 2) osób doznających przemocy domowej,
- 3) osób stosujących przemoc domową
- 4) świadków przemocy domowej,
- 5) służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

VIII. Cele programu i obszary działania

Problem przemocy wymaga podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania. Dlatego też realizacja programu powinna uwzględniać działania w sferach: prewencji, prawa, zdrowia, edukacji, pracy socjalnej. Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz ograniczenie zjawiska przemocy w Gminie Pyrzyce poprzez stworzenie jednolitego systemu interwencji i wsparcia dla osób doznających przemocy bądź zagrożonych przemocą domową oraz osób stosujących przemoc. Przyjęte cele szczegółowe są spójne z obowiązującym od stycznia 2024 roku Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030.

Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych zdefiniowanych w oparciu o obszary działań:

1. **Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.**
Obszar: Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna
2. **Zwiększenie dostępności skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.**
Obszar: Ochrona, pomoc i wsparcie osób doznających przemocy domowej
3. **Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.**
Obszar: Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową
4. **Podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług przez rozwijanie i doskonalenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.**
Obszar: Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

IX. Przewidywane efekty realizacji Programu

Zakłada się, że realizowane w ramach Programu działania doprowadzą do zwiększenia jakości

i skuteczności pomocy i wsparcia środowisk dotkniętych przemocą domową lub zagrożonych występowaniem zjawiska przemocy domowej poprzez:

1. podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, w tym o możliwościach i dostępnych formach pomocy i wsparcia
2. wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej
3. zapewnienie dostępności do pomocy osobom doznającym przemocy domowej oraz osobom stosującym przemoc domową
4. zapewnienie odpowiedniej jakości usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych bądź doznających przemocy domowej
5. podnoszenie kwalifikacji i wzmacnianie kompetencji osób zajmujących się świadczeniem usług na rzecz osób doznających i stosujących przemoc domową.

X. Źródła finansowania Programu

Program finansowany będzie ze środków własnych Gminy Pyrzyce. Zakłada się możliwość finansowania programu z dotacji uzyskanych z budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł np. funduszy unijnych.

XI. Monitorowanie i ewaluacja

Monitoring Programu prowadzony będzie poprzez zbieranie i opracowywanie danych, które posłużą do ewaluacji. W celu zapewnienia prawidłowej realizacji zadań programu będzie prowadzony systematyczny monitoring realizowanych działań, którym zajmie się ZI.

Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki ujęte w programie odnoszące się do poszczególnych celów. Monitorowanie realizacji programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 marca każdego roku obowiązywania Programu do Przewodniczącej Gminnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Dane do pomiaru wskaźników pozyskane będą od realizatorów Programu.

Narzędzia ewaluacji Programu:

- systematyczne zbieranie i analiza danych dotyczących realizacji Programu;
- systematyczna kontrola i monitoring realizowanych zadań pod względem jakości, czasu oraz efektywności;
- sporządzanie rocznych sprawozdań z realizacji Programu

Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego do 30 kwietnia każdego roku przedkłada Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji programu.

XII. Podsumowanie

Przemoc domowa może pojawić się w życiu każdego człowieka, bez względu na wiek, płeć, poziom wykształcenia czy status materialny. Przemoc może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, ale bez wątplenia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Przyczynia się do dezorganizacji funkcjonowania rodziny, łamania norm moralnych, prawnych, tragicznych skutków psychologicznych oraz w skrajnych przypadkach do poważnych uszkodzeń ciała bądź zabójstw. Przemoc ze strony najbliższych osób jest doświadczeniem traumatycznym, upokarzającym, wywołującym cierpienie, rodzącym nienawiść i pragnienie odwetu, okaleczającym psychikę. Żaden człowiek nie może być jednak na nią skazany. Przed wykorzystywaniem czy znęcaniem ze strony bliskich osób można się ustrzec między innymi poprzez wczesne reagowanie na pierwsze symptomy kryzysu.

Efektywność działań na rzecz osób doświadczających przemocy jest przejawem współpracy instytucji, którym bliska jest problematyka przemocy w rodzinie. Realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochronie Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Pyrzyce na lata 2024-2027 przyświecać będzie potrzeba pełnego zaangażowania i współpracy wszystkich instytucji, których efektem będzie podejmowanie oddziaływań zarówno na osobę doznającą, jak i stosującą przemoc domową.

XIII. Harmonogram realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Pyrzyce na lata 2024 – 2027 – załącznik nr 1

Niniejszy harmonogram zawiera oprócz katalogu działań ujętych w każdym z czterech obszarów przedmiotowego Programu, określa również wskaźniki, terminy poszczególnych działań oraz podmioty, które są odpowiedzialne za ich realizację:

- OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach;
- ZI – Zespół Interdyscyplinarny;
- GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych
- KPP – Komenda Powiatowa Policji w Pyrzycach
- PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Pyrzycach
- PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
- NZOZ – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej